

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izveniši ponedeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/L. — Telefon št. 213

Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravništvo: Marijin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglasi po tarifi. Sprejemajo se le do 15. ure.

Pisemenim vprašanjem naj se priloži znamka za odplačilo.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Fait accompli...

Opozicijski tisk triumfirala: vlada je doživela v bolgarski zadevi strahovit poraz, ker je bila vsled intervencije izvestnih velesil in vsled neenotnosti v Mali antanti postavljena pred dovršeno dejstvo... Tako in slično rezonira blokaški tisk, stikajoč po tehrnih in ne-tehrnih razlogih vsestranskega dokazovanja. Konkluzija objavljenih uvodnikov pa govori napol slšno: Da, če bi bili mi merodajni činitelji v zunanji politiki kraljevine, bi se ta »blamaža« ne bila nikdar zgodila. Zasedli bi prvoga dne Sofijo, podprli Stambolijskega še preden bi se velesile zavedale in...

Res je in ne da se tajiti, da takrat naša akcija ni uspela. Toda v trenutkih, ko imamo samo en interes od Drave do Vardarja, se moramo resno vprašati: Ali je nestvarno kritkovanje naše zunanje politike bolj na mestu, kakor raziskovanje momentov, ki so usodno vplivali na potek in konec te diplomatske epizode? Ali je kriv g. Ninčić, da je Rumunija še predvečer podpisala pogodbo solidarnost, drugega dne pa je, oziroma se na interese svojih latifundistov, krenila v drugo smer? Anglija ima kljub navidezno desinterementu svoje posebne interese na Balkanu; gre ji za to, da prepreči kristalizacijo južnoslovenskega imperija, ki bi tvoril s konsolidirano Rusijo nevarno klesče, v katerih bi se nekega dne nahajala angleška postojanka — Carigrad. Italija je skrbno iskala priliko, da ne vrže zopet kako polence pod nogo. Tu, kjer so bili »ogroženi« interesi Velike Britanije in »sacro egoismo« Mussolinijeve Italije, je bila vsaka protipoteza iluzorna. Najboljša diplomacija — in ravno njej veljajo očitki naše opozicije — ne bi bila mogla — preprečiti tega, kar je bilo v zadnjem trenutku neizbežno: restavracijo stare Bolgarske. Naša doslej najboljša zaveznica, Francija, je oklevajala, nadejajoč se, da bo vlada g. Cankova spoštovala neuillysko pogodbo. Na Quai d'Orsayu je zdrav instinkt tako odmačal, kakor nikjer na svetu...

Stojimo torej, glasom oficijelnih izjav, pred dejstvom, da je odpor bolgarskega seljaštva zlomljen, Stambolijski ubit, novi kabinet pa na znotraj in zunanaj dovoljno učvrščen. Države hite priznavati novi bolgarski režim. Kakor je to na eni strani neprijetno, tako pa vendar ne moremo prezirati drugega momenta: ločitev duhov v taboru Velike in Male antante. Habsburški puč je bil prva preizkušnja; takrat se je Češko-slovaška postavila, ker so bili njeni teritorialni interesi v nevarnosti. Bolgarska zadeva je iz nje iztisnila platično izjavo solidarnosti, torej — desinterement... Tudi to je dobro, ker potrebujemo koristnih naukov... Zapomniti si bomo odslej eno: da smo samim sebi najbližji in da se moramo zaraščati le na našo notranjo enotnost. Po tem se ne ravna, kakor zveni iz avtentičnih izjav, vsa zunanja politika naše države. Naš slabost mora biti konec, platična fraza in evfemizem morata prepuščiti svoj prostor hladni, računajoči politiki. Stališče naše vlade v bolgarski zadevi je bilo pravilno: zavzela je pozicijo pričakovanja, medtem pa je odredila varnostne ukrepe in pripravila demaršo. Njena krivda ni, da je prišlo drugače. Čudežev ne bi bil delal ne g. Pribičević in ne g. Korošec, zato jih ni smel nikdo pričakovati od g. Ninčića!

Kar se pa tiče očitka, da naša diplomacija ni bila na mestu, se nam zdi umestno, opozoriti na sledeče: Ne verjamemo, da vlada ne bi bila pravočasno informirana o situaciji v Bolgarski. Nasprotno pa vemo, da je imela zelo zaupljive informacije, ki so pa bile iste vrednosti, kakor periodične vesti o mačarski mobilizaciji. Resnica je, da so kmetске mase v trenutku, ko je Stambolijski izgubil oblast, v splošnem kaosu omagale in same zapustile svojega voditelja. Ta moment je najbolj usoden. Tisti, ki so rožljali s sabljo, bi naj bili pomislili na to okolnost, pa nikdo ne bi krivil naše današnje zunanje politike — neuspela.

Nova situacija nas postavlja pred delikatne naloge. Zapadna in merodajna Srednja Evropa sta razsodili tako, da je stara Bolgarska v pravu. To nas pa prav nič ne moti, da skrbno motrimo novi režim in njegova dejanja z ozirom na neuillysko pogodbo. Zadnja beseda se ni bila izgovorjena!

Zunanji minister dr. Ninčić o dogodkih v Bolgarski.

Sofijski prevrat v narodni skupščini.

Dr. Korošec klub za edinstvo države.

Beograd, 18. junija. (Z) Današnja seja narodne skupščine je bila odprta ob 9. uri 10 minut. Ker je bila na dnevnem redu razprava o izrednih kreditih za ministristvo zunanjih del, se je pričakovalo, da bo dal g. dr. Ninčić ekspozice o zunanji politiki v zvezi z dogodki v Bolgarski. Seji je prisostvovalo veliko število narodnih poslancev. Diplomatske lože so bile polne.

Prvi je govoril g. Svetozar Pribičević. Poudarja, da je prevrat v Bolgarski brez dvoma spremenil stanje, utrujeno z mirovnimi pogodbami. Naša država ima sosedo Madžarsko in Bolgarsko, ki niso izpolnile mirovni pogodbe, posebno naredb o razoroženju. Naše držanje jima je pokazalo, da mi nismo ničesar storili, da bi se te odredbe izvršile. Gospod dr. Ninčić je dal glede Madžarske neobičajno izjavo v svojem tonu. Po taki izjavi bi bile morale nastopiti mere, toda ker besedam niso sledila dejanja, zato je madžarski minister Darouvary mogel v svojem govoru izraziti, da Madžarska ne respektira posebno besed našega ministra, in jih mogel imenovati prosto kleveto.

S prihodom vlade Cankova se je obnovilo stanje, ki je bilo v Bolgarski leta 1915. To dokazuje tudi izjava Cankova, ki je rekel, da je Stambolijski izdajnik, ako se ve, da so prevrat izvršili makedonstvujušči in vojska, potem je jasno, da se prevrat ni izvršil, da bi se nadaljevalo z isto zunanjo politiko, temveč nasprotno, v namenu, da se krene na pot politike revanže in pripravljajna. Ko bi v Nemčiji prišel na krmilo Hindenburg, bi Francija, ki ima mnogo energičnejšo vlado, vedela, kaj ji je storiti. Ako je ta prevrat notranja stvar Bolgarske, potem je tudi to, kar se dogaja v Rusiji, notranja stvar Rusije in zakaj nismo v tem slučaju obnovili vezi s sovjetsko Rusijo? Govorec o politiki Stambolijskega, pravi, da je bila dobra; danes se lahko smatra, da je Aleksandrov vodja politike v Bolgarski, a to je dokaz, da je vsa politika današnje Bolgarske naperjena proti nam. Ko ne bi bil Aleksandrov gospodar situacije, bi vlada Cankova s tem računala in vedela, da ji bodo makedonstvujušči, delali neprimke.

Za njim je govoril g. Sušnik (jugoslovenski klub), ki je izjavil, da je predpogoj za mir izvršenje mirovni pogodbe. Revolucija nas je našla nepripravljene. Stambolijski kot politik je bil pravi narodni tribun, ki je stvoril novo Bolgarsko na zunan in na znotraj. Njegov ideal je bil, velika jugoslovenska federativna država od Drave do Črnega morja. Protestira, ker g. Ninčić ni povedal, kaj vsebuje niški sporazum, gotovo pa vsebuje nekaj koristi za našo državo, ker je za njim začela akcija makedonstvujuščih proti nam. Kar se tiče Cankova, se mora naglasiti, da je znan germanofil in da je njega pošiljal Radoslavov med vojno na Dunaj in v Berlin. Omenjajoč dogodke v Bolgarski, je poudarjal, da je prevrat delo Italije in do neke mere tudi Anglije. Ni namreč samo gol slučaj, da je po obisku angleškega kralja v Rimu začelo angleško časopisje pisati o Makedoniji in o Makedoncih. Ravno tako ni gol slučaj, da sta o priliki revolucije v Sofiji pozdravila angleški in italijanski poslanik manifestante. Naša vlada mora vedeti, da je Italija financirala vstajo v Albaniji in da v zadnjem času dela prognozo da nezgodovoljstvom Slovencev in Hrvatov, češ, da ti čakajo, da se osvobodijo te težave. Izjavlja, da so te vesti lažnjive, ker Slovenci in Hrvati nikdar niso bili in nikdar ne bodo proti jedinstvu države. (Ploskanje pri radikalnih, desnici in na ministrskih klopek.) Dalje govori o držanju Male antante in pravi, da je Romunska spremenila svoje stališče. Priznava je novo vlado v Bolgarski in izgnala Obova, pri čemur je vseeno iz kakih razlogov, da li vsled upliva dinastije, ali pa v namenu, da odstrani opasnost idej Stambolijskega. Ako je resničen pregovor: »Mala fides, nulla fides, potem je ravno tako točno, da »romana fides, nulla fides«. Mi moramo iskati zaveznikov pri slovenskih državah.

Gospod Joca Jovanović (zemljoradnik) ponovno naglašuje svoje stališče, da bi bila morala vlada takoj intervenirati in povdarja, da je nestalo Stambolijskega, čegar ideal je bil ustanovitev velike jugoslovenske države. Ferdinand, ki ga je 1. 1914 dal zapreti, ga je v letu 1923 ubil.

IZJAVA DR. NINČIČA.

Za njim povzame besedo minister zunanjih del g. dr. Ninčić, ki pravi, da mu je nejasno, kaj je morala po mnenju opozicije vlada prve dni ukreniti. On za svojo osebo razumeva to tako, da se je iskal povod diplomatski akciji in celo oboroženi intervenciji, dalje da se dovede v Bolgarsko oborožena sila, da bi se strmoglavil sedanj režim. V glavnem je odložena intervencija za vojno v prvi vrsti. (Protesti pri opoziciji: Kakšna vojna, mere opreznosti, Karlov puč itd.) Nadalje pravi, da se oborožena intervencija lahko razume kakor vojna, a Bolgarska se v vojni ne sme podcenjevati. Če stopimo v vojno, moramo imeti zato opravičene razloge. Govorec o demarši v Sofiji pravi, da jo je on pripravil za slučaj, ako se ugotovi kršenje neuillyske pogodbe. Da se ta demarša izvrši, je treba najprej ugotoviti in zbrati vse potrebne elemente, dočim mi še ne vemo, da-li je v Bolgarski več vojakov, nego 30.000. Za to ugotovitev je treba časa, to pa ni samo naša dolžnost, temveč tudi dolžnost velikih zaveznikov. Vlada se je najprej morala sporazumeti z zavezniki in z njimi izmenjati mnenja, a to je trajalo nekaj dni. Naglašuje, da je držanje Romunije korektno in zavezniško, a isto velja o držanju Češko-slovaške, četudi ni po nikaki pogodbi vezana v to. Dalje pravi, da je za oboroženo akcijo potrebna koncentracija čet, katere mi nismo mogli izvesti samo z vojsko ob meji, ker se nova vojna vodi z novo koncentracijo vojske. Mi z 20.000 ljudi nismo mogli iti nad Bolgarsko. (Medlici: Ali je Bolgarska povečala vojsko ali ne?) Prevrat se je izvršil pred nekaj dnevi, a mobilizacija naše vojske bi se šele sedaj izvršila. V tem slučaju bi nas vprašali v inozemstvu, kam da gremo, da li je kršena neuillyska pogodba in da li smo to ugotovili. Reko bi se nam: »Stambolijski, katerega hočete zaščiti, je že mrtev.« Trditve, da novi režim v Bolgarski predstavlja nevarnost, je vztrajanje pri teoriji preventivnih vojn, ki nam je znana z zgodovine Avstro-Ogrske. Avstro-Ogrska je vedno trdila, da tvori Srbija opasnost za njo. Mi smo v principu proti preventivnim vojnem. Da li pomeni nova vlada v Bolgarski zares nevarnost za existenco naše države in kakšna nevarnost nam preti od Bolgarske? Mi smo dovolj močni tudi sami, da nastopimo proti vsaki akciji s strani Bolgarske; bila bi samo nevarnost za Bolgarsko. Od strani opozicije se pripoveduje, da je ta nova vlada v Bolgarski prišla s pomočjo macedonske organizacije in da vzdržuje z njo zvezo. To pa se je godilo le za časa Stambolijskega; ko smo uvideli, da njegova vlada želi dobre odnose z nami, smo sklenili niški sporazum, na katerem smo sami predlagali akcije vsaka stran na svojem ozemlju. Bolgarska vlada Cankova je izjavila, da bo spoštovala vse obveznosti neuillyskega sporazuma. To lahko verujemo, ali pa tudi ne. Povod oboroženi intervenciji bi bil podan šele takrat, ako bi se na bolgarski meji poskušali napadi. Nadalje pravi, da Stambolijski ni dal naši državi Makedonije, temveč, da je ona bila izvojevana in priznana s pogodbo.

Nato so se govorili gg. Sv. Pribičević, Joca Jovanović in dr. Ilija Šumenković, nakar se je seja zaključila, nova pa določila za jutri ob 8. uri in pol.

MADŽARSKI FASISTI.

Budimpešta, 18. junija. (K) Na izrednem občnem zboru društva probujajočih se Madžarov, ki se je vršil včeraj, je celokupno dosedanje vodstvo demisioniralo. Na njegovo mesto se izvoli eksekutivni komite, kateremu pripadajo med drugim Ivan Hejas, Pavel Ronay in poslanec narodne skupščine dr. Georg Hegedüs.

Po prevratu v Sofiji.

Sofija, 18. junija. (K) Na brzojavko bolgarskega ministrskega predsednika Cankova je odgovoril francoski ministrski predsednik Poincaré brzojavno, da vlada francoske republike z zadovoljstvom sprejema na znanje miroljubna zagotovila nove bolgarske vlade in da ji bo nudila vsako podporo. On pričakuje, da bo nova vlada zasledovala še nadalje svoje miroljubne svrhe in da bo doprinesla dokaz za resnično spoštovanje mednarodnih obveznosti.

Beograd, 18. junija. (Z) Iz Sofije javljajo, da je vlada Cankova sestavila komisijo iz predstavnikov blokaških strank, katerih naloga je, kontrolirati delovanje vlade. To bi imelo pomeniti, da Radoslavov, Danev, Gešov in Malinov sicer niso še zasedli ministrskih portfeljev in da se bosta kontrola in njihov vpliv v kabinetu kmalu občutila.

ZADOVOLJSTVO V ITALIJI.

Rim, 18. junija. (T) Časopisje z velikim zadovoljstvom ugotavlja, da si je nova sofijska vlada tako utrdila svoj položaj, da je nemogoče misliti na kakšno spremembo, ki bi onemogočila sedanjio vlado. Istočasno ugotavljajo listi, da je velika zasluga Italije, ako ni prišlo do intervencije v Sofiji in izražajo prepričanje, da bo nova bolgarska vlada znala ceniti italijansko pomoč in prijateljstvo.

Rim, 18. junija. (T) Fašistovska glasila pišejo o veliki bodočnosti, ki ča-

Pogajanja v Rimu.

Rim, 18. junija. (Z) Neposredno bi zopet imela službeno začeti pogajanja med jugoslovensko in italijansko paritetno komisijo za ureditev Reke. Mislil se, da se počne z delom v ponedeljek ali v prvih dneh tega tedna. Poslednji čas do povratka jugoslovenskih delegatov iz Beograda sta obe delegaciji pripravljali svoja predhodna dela za nova pogajanja, da bi se le-ta po prekinjenju v Opatiji mogla uspešno nadaljevati. Ta predhodna dela so sedaj končana. Narčni o režimu svobodne države Reke so sedaj gotovi. G. dr. Otokar Rybar se je vrnil iz Beograda, odkoder je prinesel nove instrukcije svoje vlade. Delovanje paritetne komisije je s temi predhodnimi deli znatno olajšano. Obstoj opravičena nada, da se bosta stališči obeh vlad mogli približati.

Lausanska konferenca.

Lausanne, 18. junija. (K) Razgovori pooblaščenecv in seje strokovnjakov so se včeraj nadaljevale. Splošni položaj pa se s tem ni spremenil. Glede vprašanja kuponskih plačil vztrajata obe stranki na svojih stališčih. V vseh zaveznikiških krogih se povdarja, da se letna vsota 38 milijonov turških zlatih funtov, ki jih ima nakazati Turčija francoskim imetnikom títrov, mogoče zniža na 19 milijonov. Boje se tudi, da bi taka usluga napram Turčiji ustvarila precedenčni slučaj, na katerega bi se pozneje tudi druge države, tako n. pr. Rusija, lahko sklicevale.

BELGIJSKA VLADNA KRIZA.

Bruselj, 18. junija. (K) Kralj je Theunisu poveril sestavo kabineta. — Theunis si je izprosil čas za premislek. Pariz, 18. junija. (T) Kakor poročajo listi iz Bruslja, vladna kriza še ne bo kmalu rešena. Katoliški parlamentarni klub je na svoji izredni seji izrekel zaupnico odstopivšemu ministrskemu predsedniku.

Erupcija Etna.

Rim, 18. junija. (K) V soboto zjutraj je začel vulkan Etna močno bljuvati, kar se je napovedovalo ob 6.20 s potresnimi sunki, in je na to pepel in kamenje začelo kar deževati. Prebivalstvo krajev okoli Vulkana je v veliki paniki zapustilo na vozovih in cizah svoja stanovanja. Na severni strani Etna se je odprlo pet novih žrel, iz katerih se razliva lava čez cvetoče kulture. Pri Lengui Glossi je dosegel tok lave v širini 300 metrov hitrost 250 m na uro. Na drugem kraju se je v 12 urah lava razlila na prog 8 kilometrov. Ogrožena sela so se mogla še pravočasno izprazniti. Iz Catanie so bile odposlane pomožne kolone. Po potresu, ki se je pričel pred bljuvanjem, je prizadel tudi Monte Nero.

ka Bolgarsko po smrti Italofilskega Stambolijskega. Beograd, da ni bil nikakor upravičen vmešavati se v čisto notranje politične zadeve sosednje Bolgarske, katero so Srbi prikrajšali za Makedonijo. Nadalje omenjajo, da je sofijski prevrat naravna posledica jugoslovenskega imperijalizma (!?), ki se je hotel na račun Italije (!?) polastiti maledone vsega Balkana (!?).

Beograd, 18. junija. (Z) »Politika« poroča: Dogodki, ki so se odigrali v Bolgarski, kažejo sedaj jasno tendenco. Oni pomenjajo po vseh sedanjih znanih dejstvih zaroto proti naši državi. Priprava za revanžo in nadaljevanje one akcije, ki se je prekinila z zlomom Bolgarske na solunski fronti, Mogoče je, da bomo v najkrajšem času že občutili posledice naše neodločnosti; vse neprijetnosti, ki nas vsled tega neizbežno pričakujejo, bi se bile dale pravočasno odpraviti. Posrečilo se nam je doznati iz najzanesljivejšega vira, da je naša vlada o dogodkih v Bolgarski bila pravočasno opozorjena in sicer pred kakimi tremi meseci. Ona je smatrala, da so poročila fantastična in nemogoča, ker so vsi dogodki do najmanjših podrobnosti bili povdarjeni, a vlada jih sploh ni upoštevala.

BOLGARSKA MISLIJA V LONDONU.

London, 18. jun. (Br.) Tu se pričakuje bolgarska mislija, na katere čelja je g. Gešov. Namen misije je, razložit britanski vladi politiko novega bolgarskega kabineta.

Parlamentarna situacija v Franciji.

Pariz, 18. junija. (Agence Havas) Po popravljenih ševilkah, ki jih uradni list objavlja o včerajšnjem glasovanju v zbornici, se more vlada naslanjati na trdno republikansko večino 325 glasov, kateri stoji nasproti 162 glasov revolucijonarcev, oziroma pristašev za sodelovanje z revolucijonarci. K tem se pridruži še 20 osebnih nasprotnikov Poincareja, ki se grupirajo okoli Mendela in Tardieuja, 40 poslancev se je vzdrževalo glasovanja. Več radikalnih ministrov je baje prosilo Poincareja, da odpravi nesoglasje, ki je nastalo med njim in njihovo stranko.

Reparacijski problem.

Pariz, 18. junija. (K) Kakor poroča »Agence Havas« iz Londona, upajo tam, da bo odgovor Francije in Belgije na angleško spomenico še pravočasno dospel in sicer še predno se bo sestel za sredo sklicani ministrski svet.

Bruselj, 18. junija. (K) Ako bi kabineta kriza dalje časa trajala, bosta Theunis in Jaspard odgovorila na Poincarejevo pobude.

AVTOMOBILSKA NESREČA ČRNOGORSKE PRINCEZINJE.

Nizza, 18. jun. (Br.) Avto črnogorske princezinje Ksenije je zadel ob sidecar in pri tem je dama, ki je sedela v njem, bila ubita. Preiskava je dooznala, da je avto pravilno vozil na desni strani ceste, da se je pa sidecar na nerazumljiv način naravnost vrgel v avto. Tega ni vodila princezinja sama, temveč njen sofer. V avtu je sedela tudi velika knjeginja Petra.

NESREČA V ZRAKU.

Kairo, 18. junija. (K) Pri mestu Heliopolis je padlo na zemljo letalo, pri čemer sta izgubila življenje dva častnika in dva pilota.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:
Drama: »2x2=5«. Red E.
Opera: »Janko in Metka«. Izv. Dijaška redstava. Začetek ob 4. uri popoldne.
Kino Ideal: »Pot k solncu«.
Kino Tivoli: »Sergije Panjin«.
V Mariboru:
Narodno gledališče: »George Dandias«. C. Kuponi. — Zaključna predstava.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči teden: lekarna Sušnik na Marjiniem trgu in Kuralt 12. Gospodstveni cestl.

„Božji mir“ in sporazum med narodi.

Od našega stalnega pariškega dopisnika.

»Kontinentalna abstinenca.« — London — svet za sebe. — »Sportski interes.« — Anglija. — Polnočrtnost in polkrvnost. — Rdeča mesta v Poruhruj in baje-neti. — Božji mir in grobna tišina. — Politika pred gospodarstvom. Taktika pričakovanja. — Intervencija Amerike. — Anglosaški blok? — Direktni sporazum med Francijo in Nemčijo.

Dr. A. P. Parlz, sredi junija.

Od časa do časa začuti izvestni del angleškega tiska potrebo, pridgovati idejo o »kontinentalni abstinenca«. Velika Britanija — njeno težišče je izven Evrope — naj bi smatrala Kanal kot ločilno vodovje med njo in kontinentom, čegar zamotani problemi izključujejo skoro vsako rešitev, in Anglija naj bi posvetila svoje sile važnejšim nalogam. To mnenje pridobi vedno taktat na terenu, kadar doseže kontinentalna kriza svoj višek. Razumljivo nam je takoj, da zapustimo celino in se le za par ur podamo v London. To je svet za sebe. Prebivalci imajo druge interese, skrbi in želje. Visok, izkušen Anglež mi je dejal, da si glede truda angleških državljenikov in novinarjev pri rešitvi reparacijskega problema ni treba delati posebnih iluzij. To da se vrši le iz »sportskega interesa«... Na moje vprašanje, da-l bi mogel evropski kaos že radi poldrugega milijona brezposelnih in dvajset milijard zlatih mark kontinentalnega doiga vzbuditi poleg »sportskega interesa tudi materialno zanimanje, je skomignil z rameni ter rekel po daljšem predledku: »Jaz mislim, da je stvar enostavna, v kolikor se nas neposredno tiče. Polnočrtni dirkač, na katerega smo stavili največje svote, je zmagal že l. 1918; seveda se začnemo tudi za usodo polkrvnega dirkača, ne da bi se o njegovih izgledih udajali neumnim nadam«...

Vsakemu evropskemu politiku bi priporočal, da se od časa do časa poda v svrhu ozdravljenja svoje ideologije — v Anlijo. Mi smo na kopnem kakor v gosti šumi, kjer ni mogoče razlikovati posamnih debel. Problem so se tako zamotali, da nam jemljejo prosti razgled. Onstran kanala se ponuja pogled na celoto. Ako bi se rešila evropska vprašanja na angleških tleh, bi bil mir med narodi za dolgo dobo zasiguran. Vsekakor se moramo ločiti od pričakovanja, da bo reparacijsko vprašanje rešeno že v bodočih dnevih in tednih. Ko so l. 1914 mnogi mislili, da bo o Božiču konec vojne, je govoril lord Kitchener o večletnem poteku. Štiri leta po Versaillesu opominja Anglež Baldwin zopet k potrpežljivosti. Tretnuta kriza se more — in mora — začeti več mesecev. Premagljiva rešitev kaosa ne bi odstranila, temveč povečala. Ta je nauk, ki nam ga daje obisk angleške prestolnice.

London se bavi žilavo s detaili problemi in vrši važno nalogo. Pariški »Temp« pa išče po nalogu g. Poincaréja praktično rešitev političnega konflikta v Poruhruju. Anglija se je do danes instinktivno bravila, govoriti jasneje o stvaréh, ki jih smatra za interno nemško-francosko zadevo. Gospod Poincaré je zahteval konec pasivnega odpora v Poruhruju. Nemška vlada opozarja na eni strani, da je ta odpor na-

ravna reakcija prebivalstva, ki so mu bile odvzete najelementarnejše pravice, saj ga niti Berlin ni upal prisiliti, delati v senci bajonetov. Nemški generalni štab da si pred vojno ni upal v rdečih mestih urediti garnizije. Nadalje da je ta odpor edino orožje Nemčije: če ga izpusti, je na milost in nemilost izročena nasprotniku. Da in Ne sta se postavila v bojno pozicijo, s tem pa je izgini bilstveni problem — nemška odplačila, stabilizacija marke, moratorij in garancije — v ozadje. Forma prevladuje v celi diskuziji. O usodi angleškega belgijskega in francoskega reparacijskega načrta odgovarjajo oficijelni pariški krogi tako-le: »Najprej mora Nemčija v Poruhruju kapitulirati, potem bomo nadaljevali razgovor.« Star recept: »Politique d'abord!« Najprej politika, potem šele pogajanja za dobrobit narodov.

»Božji mir« je predmet diskusije, ki dela »Temp« hude skrbi. Njegov tozadevni načrt, ki ga je treba radi uporabnosti še preiskati, gre za tem: Nemška vlada naj preklicé vse poruhurske naredbe od 12 januarja do danes. Uradniki in nastavljeniki naj se vrnejo na svoja mesta. Francija bo nato odredila »nevidno okupacijo« in bo prepustila vse posle civilnim oblastem.

Vse je odvisno od načina izvedbe. V Berlinu pa pravijo, da je ta predlog plod onih krogov, ki so vajeni v isti sapi zahtevali kapitulacijo rajha, tako da bi bil »božji mir« v resnici diktat, ki daje Franciji vse, Nemčiji pa nobenih pravic.

V krogih, ki ne stojijo blizu Qual d'Orsay, zatrjujejo, da bi se moge bomo vojaških oblasti določiti v posebni pogodbi s civilno oblastjo, dale bi se garancije za povrat emigrantov in tudi obsojencem, da torej ni govora o kapitulaciji, marveč o dobrotni poravnavi, kakor se spodobi med velikimi, miroljubnimi narodi... Francoski krogi so se udali taktiki pričakovanja. G. Poincaré se nadeja, da bo čas tvoril večje čudeže, kakor najprožnejša diplomacija. Njega ne vznemirja Anglija, in tudi ne Belgija ter — Italija. V separatnem odgovoru Italije ni videl Pariz nobene nevarnosti. Večjega pomena so vesti o intervenciji Amerike. Na vidiku je po mnenju mnogih anglosaški blok, ki ni vodil vso kontinentalno politiko. Toda to je muzika bodočnosti, ki je sedaj ni oportuno poslušati, ker je brezpomembno in nevarno. Na dnevnem redu je direktni sporazum med Nemčijo in Francijo: potom »božjega mira« — pravijo eni — po predhodni kapitulaciji rajha — pravijo drugi. Kdo bo prevladal?

Alli ste že obnovili naročnino za Jutranje Novosti?

Politika makedonstvujuščih in Italija.

»Rimska Tribuna« prinaša iz Sofije čopiš svojega poročevalca, ki je bil pisan par dni pred državnim udarom v Sofiji. Razgovarjal se je z mnogimi politiki in voditelji makedonstvujuščih, toda vsi so mu izjavili, da je sporazum med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, ter Bolgarsko naravnost nemogoč radi — Makedonije. Dotikajoč se Stambolijskievega režima, piše, da ti v Bolgarski žerjavica pod pepelom. To da je makedonska žerjavica. Stambolijski morda dober proti komunistom in boljšiki hoče osvoboditi deželo makedonskega iredentizma in to svojo politiko izvršuje s silo. Ali ta način borbe drugim meščanskim strankam, nikakor pa proti makedonstvujuščim, ker so se slednji že pod turškim jarmom naučili borbe na nož in puško ter odgovoriti sili s silo. V Bolgarski in izven nje imajo makedonstvujuščii celo mrežo komitejev za revolucionarno akcijo, ki je pripravljena na vse, bodisi da se bje s srbskimi četami na morji, ali pa da s smrtjo kaznuje izdajalce domovine, kakor so pred par dnevi kaznovali enega izmed teh nesrečnikov v Sofiji. Makedonstvujuščii niso izrekli še nobene smrtne obsode, ki ne bi bila točno in v gotovem času izvršena.

Poročevalec je imel priložnost, razgovarjati se s članom makedonskega komiteja, nekega častnika, ki je izvršil vojno akademijo v Italiji. Ta oficir je — po lastni izjavi — sam prepotoval one makedonske cone, v katerih se vodi borba proti »srbskim uzurpatorjem«. Ko ga je poročevalec zaprosil, naj mu točno pojasni obseg makedonskih mel, mu je odgovoril sledeče: »Geografski položaj Makedonije je balkanska dežela, ki se nahaja med planinami Haradag, Rodopa ter med Ohridskim jezerom in Egejskem morjem. Ona obsega skopljansko, bitoljsko in solnsko cono. V Makedoniji se nahajajo vsa balkanska plemena: Bolgari, Srbi, Grki, Turki in Kucovlahi, katerih izvor je romanski. Vsaka od balkanskih držav pretendira na celokupno Makedonijo. Ta dežela je sedaj razdeljena med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in Grško. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev je dobila svoj del v borbi, Grška pa je dobila svoj del zato, ker je priskočila zmagovalcem par mesecev pred premirjem na pomoč, in sicer s tem, da je prešla na stran centralnih sil, samo da ni uspela radi svojih velikih pretenzij. Mi makedonski Bolgari trdimo, da so Bolgari v Makedoniji v večini, radi tega branimo bolgarsko tezo. Makedonija ne more imeti mir niti pod Bolgarsko, kakor ga nima da-

nes pod Grško in pod kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Radi tega vidimv edino rešitev makedonskega vprašanja v njeni neodvisnosti.

Na vprašanje, dali se druge balkanske države upirajo neodvisnosti Makedonije, je odgovoril ta makedonstvujuščii to-le: Upira se Grška, toda brez prepričanja. V Ateni ne vedo, da se je kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, kot posestnica Skoplja in Bitolja, spustila preko »svobodne cone« celo do Soluna ter da se ne bo kratkomalo odrekla kot naslednica Avstro-Ogrske svoji balkanski politiki. Za Grško je Solun trg. mesto. Ne bom govoril o tem, kaj pomeni to mesto za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Brez Makedonije bi se morala odrekati svoje hegemonije na balkanskem polotoku. Toda ona ne bo imela nikdar miru, dokler je Makedonija pod njeno suvereniteto. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev s svojimi 12 milijoni prebivalcev, s svojo popolnoma opremljeno vojsko ter s svojimi pristanišči na Jadranskem in Egejskem morju bi bila pravi gospodar, Bolgarska s svojimi 5 milijoni prebivalcev pa le njena podložnica. Francija bi se z vso svojo silo uprla ustvaritvi našega programa. Ali kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev ni najdražja hčerka Francije? V francoskem političnem načrtu je predvidena velika in močna kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki bi imela dominirati na Balkanu, in ki bi prodira kot članica Male antante do Carigrada. Anglija, katero te stvari manj zanimajo, se ne bi protivila neodvisnosti Makedonije, tej oviri velikosrbskega prodiranja proti Carigradu. Kar se tiče Italije, lahko izjavim, da mi ne dvomim o njeni pomoči za našo stvar. V interesu Italije je, da prepreči kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev pot do Soluna.

Na opozorilo novinarja, da so v Italiji tudi ljudje, ki mislijo, da bi bilo za njih domovino bolje, ako bi kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev gravitirala proti Egejskem morju samo radi morja, mu je makedonstvujuščii odgovoril: »Motijo se oni, ki mislijo, da bi se kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev zadovoljila samo z Egejskim morjem in da bi napustila Jadran. Appetit raste med kosilom, a srbski appetit je zelo velik. Na vprašanje, kakšnih sredstev se mislijo makedonstvujuščii v dosegu svojih ciljev poslužiti, je predstavnik makedonstvujuščih izjavil: »Vseh sredstev! Tega nam ne bodo za-branili niti v Beogradu, niti v Sofiji...«

Angleški glas o bolgarskem prevratu.

»Manchester Guardian« se bavi v obširnem članku svojega sofijskega dopisnika z razlogi padca g. Stambolijskega. List prihaja do sledečega zaključka: Gospod Stambolijski je ustvaril čudež, ko je vzpostavil zaupanje sredi zastrupljene atmosfere Balkana. Ako ne bi bilo svojeglavosti g. Venizelosa, bi se mu bilo posrečilo na prvi lausanski konferenci ustvariti neke vrste balkansko ligo. Zato dolguje Evro-

pa — nič manj kakor Bolgarska — gospodu Stambolijskemu vse priznanje, ker je on vse žrtvoval za mir. Nemo-gočje reparacijske zahteve so zadrževale razvoj Bolgarske cela štiri leta, toda te zahteve so bile na srečo Bolgarske izpremenjene, tako da sedaj z njimi ni treba več računati. Gospod Stambolijski je neumorno deloval za ustvaritev balkanske sloge brez ozira na mnoge težkoče od strani Grške. On

Descartes in Pascal.

K stoletnici Pascalovega rojstva.)

Izmed vseh veleumov, ki jih je rodila Francija, se mi zdi Descartes neprimerno najbolj nadarjen po stvariteljski sili. Ta mož ni delal drugega, kot ustvarjal — ustvaril je visoko matematiko uporabljajoč algebro na geometrijo; Newtonu je pokazal svetovni sestav, s tem, da je prvi preobrnil vso znanost o nebesu na mehaničen problem; ustvaril je moderno filozofijo, ki se mora ali odpovedati sama sebi ali pa vedno slediti njegovemu duhu in njegovo metodo; da izrazi vse te stvaritve, je slednjič ustvaril njim prikladen jezik, možat in otroški, strog in drzen, iščoč predvsem jasnote, za nameček pa je našel veličino. Descartes je zadal smrtni udarec ne samo sholastiki, ki je že povsod pojemale, temveč renesančni filozofiji ter izumetničeni književnosti...

Pascal je prvi bistvo, ki je rabil orodje ustvarjeno po Descartesu, in Pascal je tudi modrijan in geometer. Značaj, vtisnjen jeziku, se še oddaleč ni spremenil v njegovih rokah, pač pa se je utrdil v njih. Tista geometrična pravilnost Govora o metodi, ki tvori toli presenetljivo nasprotje s hudomušnim potekom Montaignove rečenice, postaja pod Pascalovim šestilom nekam bolj toga. Descartes, ki neprestano izumlja in proizvajala, piše sicer pažljivo, vendar se mu primeri še prenekateri zankarnost. Pascal nima te neizčrpne plodnosti; ali karkoli mu pride izpod roke, je izborno in dovršeno. Le drzno-mo si povedati: človek v Pascalu je globoko izviren, a duh stvaritelj mu ni bil dan. V matematiki ni napravil takih odkritij, ki spreminjajo vidi obličje, kakor n. pr. uporaba algebre in geometrije; edini veliki račun, s katerim

Iz prosvetnega življenja.

LJUBLJANSKA OPERA.

Nikola Šubič Zrinski je koncem sezone vsakokrat napolnil gledališče. Zadrževa navduševalna glasba je vselej publiko podžigala in pripravila do živahnih aplavzov ansamblu in posameznim solistom, v največji meri pač g. Levarju in g. Thieryjevi, pa tudi g. Kovacu, ki je na sobotni predstavi v priznanje prejel venec. V vlogi velikega vezirja je z uspehom debutiral tudi g. Simenc. Poklonjenih mu je bilo več lepih šopkov.

Zadnja noviteta, oziroma ponovitev izlanske sezone je bil Charpentierjev muzikalen roman »Luiza«, slavošpev ljubezni in svobodi in Parizu. »Luiza« je gledsko delo izrednih glasbenih lepôt, v vsakem oziru težko za izvajanje. Naporne so glavne partije, težke pa tudi številne male vlo-gice, ki bi morale biti zasedene z dobrimi močmi. V naslovni vlogi se je gđ. Zikova odlikovala glasovno in igralsko. Njen obč. g. Betetto je podal svojo vlogo z globokim umevanjem, odličnim petjem in sugestivno pretresljivo igrô, ki je posebno v zadnjem dejanju zagrabila. Med posrečene svoje vloge lahko šteje g. Sowliski Julija, ker zahteva močnega glasu in muzikalno inteligentnega pevca. G. Rewitzceve glas nam ne ugaja. Prerezek je in trpi na neiz-sti intonaciji. Igralsko pa se je g. Rewitzceva v vlogo stroge, pa vendar dobre, skrbne matere pohvalno uveljavila. G. Bratuš se je v vlogi kralja norcev strašno pone-srečil in kakor smo ga letos radi videli v nekaterih manjših vlogah, nam je bilo to-pot zanj žal. Imeli smo vtis, da so ga ho-teli z doleditvijo te partije pred občinstvom diskreditirati. Dober je bil g. Zupan, nekateri manjši vloge so dokaj povojno rešili ostali solisti, pevci in pevke iz zborâ. Lepšnja uprizoritvev in izvajanje Luize pa se nam je proti lanskim zdela medlejša in dolgočasnejša. Vzroka temu ne vemo. Režiral in dirigiral je »Luizo« g. ravnatelj Friderik Rukavina.

V nedeljo zvečer so zadnjič v sezoni peli »Gorenskega slavčka«. Prvič je pel Janka g. Banovec, za začelnika še dovolj sigurno. Vsako novo domačo moč, ki stopi na naš oder, vselej z veseljem pozdravljamo. Tudi g. Banovec. Ko se mu glas okrepi in si pridobi igralsko rutino, ga bomo lahko veselili. — Sezona bo v par

dneh konec. V občé smo bili z njo zadovoljni in obljubljamo o nji daljše poročilo.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Opera.
Torek, 19. junija: »Janko in Metka«, dijaška in mladinska predstava po znanih cenah. Začetek ob štirih pop. Izv. Sreda, 20. junija: »Nikola Šubič Zrinski, krat pred počitnicami. Izven.
— Narodna opera »Nikola Šubič Zrinski« se vprizori v sredo, dne 20 t. m. zadržnikrat pred počitnicami. Začetek ob polnošmih, izven.
— Zadnja dijaška in mladinska gledališka predstava pred počitnicami je v torek, dne 19. t. m. ob štirih popoldne v opernem gledališču. Vprizori se Humperdinckova opera »Janko in Metka«. Znižane cene, izven.

Koncert pevskega društva »Ljubljanski Zvon« v Trbovljah. Ze več let nam je obljubljal pevski zbor »Ljubljanskega Zvona« poset v Trbovljah, združen s prireditvijo koncerta. V nedeljo, dne 10. t. m. smo ga dočkali. S popoldanskim vlakom se je pripeljal v Trbovlje okoli 70 pevcev in pevka »Ljublj. Zvona« s svojimi pevovodjo g. Zorko Prelovcem. Na kolodvoru jih je v imenu trbovlskega pevskega društva »Zvon« prisrčno pozdravil g. učitelj Kuhar. Nato so se gostje odpeljali po ozkotnih železnični z vlakom, katerega je dala na razpolago rudniška uprava. v Trbovlje ter so si ogledali naše priznajo proletarsko prebivališče. Za večerni koncert je vladalo veliko zanimanje, ker so bile že dopolne vse vstopnice razprodane. Prostorno dvorano Delavskega doma so Trboveljčani točno ob osmih popoldne zasedli. Med posetniki ni bilo opaziti le inteligence, marveč precej pripravega ljudstva, v prvi vrsti delavstva. Ob četrh na 9. uri se je koncert začel. Najprej je izvajal moški zbor »L. Zvona« nove, precej težke skladbe E. Adamiča in St. Premrla ter po pevovodji O. Mollu za moški zbor prirejani Adamičev samospev »Nocoj je pa lep večere«. Vse točke je občinstvo sprejelo z glasnim odobravanjem. Trboveljski »Zvon« pa je »L. Zvona« poklonil po živahnosti in ognjem združen Adamičevi »fantovski« lep šopek belih cvetk s trbovničami in napisom: »Ljubim ostom Trboveljski Zvon 10. 6. 1923«. — Sledilo je izvajanje narodnih pesmi, med katerimi je dosegla po pevovodji

je vedno potrpežljivo pričakoval, da zavezniki izpolnijo svoje obveznosti. Novi režim ne more bistveno spre-meniti kurza v notranji politiki. Poizkus, da se zadovolji javno mišljenje, se bo zadiral v zunanjo politiko. S tem, da je pokvarjeno razpoloženje bolgarskega sosedâ v znatni meri, novi ljudje ne bodo imeli možnosti, napredovati z makedonskim vprašanjem ter z izhodom na Egejsko morje. Povrat Turkov v Evropo in prevrat v Sofiji pomenita poslabšanje stanja na Balkanu. Naše najslabše slutnje se uresničujejo.

Celjsko pismo.

Celje, 17. junija.

Ze večkrat sem se namecil popisati malo naše celjske kulturne razmere. — Omejim se danes na najvažnejše.
V prvi vrsti zasluži vse pozornosti naše mestno gledališče, ki se je posebno v ravnokar minuli sezoni lepo razvijalo. — Priredilo se je okrog 25 predstav različne vsebine in kakovosti, mora se pa priznati, da so prišle na oder z malo izjemami res samo dobre stvari. Pri gledališču so sodelovali deloma člani celjskega Dramatičnega društva, deloma pa so gostovali igralci narodnih gledališč v Ljubljani in Mariboru. Kakor čujemo, se za bodočo gledališko sezono vrše obširne priprave v smislu, da dobimo v Celju stalno gledališče z angažiranimi igralskimi močmi, kar bi bilo za naše mesto velikega kulturnega pomena. Seveda bi taka reorganizacija potrebovala tudi državne podpore, ker bi bremen, katera bi bila v tem slučaju naložena našemu gledališču, isto samo ne zmoglo.

Drugi važen faktor, ki je za redno stalno gledališče nujno potreben, je dobro organizirana godba, katere pa v Celju od vojnih časov sem nimamo več. Temu je deloma vzrok pomanjkanje godbenikov, deloma pomanjkanje sredstev, dalje pa tudi nerazumevanje za tako važno društvo onih krogov, ki bi bili v prvi vrsti poklicani skrbeti za ustanovitev mestne godbe in tako stremljenja, s katerimi so se že ukvarjali, toda žal, brezuspešno, nekateri gospodje, z vso močjo podpirati. Resnici na ljubo in v našo sramoto moramo žal priznati, da so se Nemci za take stvari, ki se sedaj zde gotovim krogom brez pomena, zanimali vse drugače in jih podpirali na vse drug način nego mi. Imeli so izvrstno mestno godbo, ki je ob raznih prilikah nastopala na ulici, v gledališču in koncertih. Nemški mestni magistrat je takrat takim društvom dajal vse drugačno zaslonbo, nego danes. Če je pri magistratu ali bodisi kateremkoli drugemu uradu v Celju prošil kdo službe, je bil prvi pogoj, biti godbenik. V tem oziru so šli tudi zasebni podjetniki zelo na roke. Tako je mestna godba takrat obstajala po večini iz mestnih nastavljenecv ter raznih uradnikov državnih uradov. Danes za kaj takega ni smisla in je menda Celje edino mesto, ki se menda lahko junaško ponaša s tem, da nima svoje godbe. V tem oziru bo treba vendarle nekaj ukreniti, pa če bo tudi treba kaj žrtvovati, brez žrtve pač nikjer ne gre.

Imamo dalje v Celju »Glasbeno Matice«, katero vodi ravnatelj g. Stolz. Na tem zavodu se poučuje mestna mladina v raznih instrumentih. Tudi ta zavod se ima boriti z mnogimi težkočami, posebno tudi denarnimi in mu istotako preti nevarnost, da bo moral delovati v skrcenejšem obsegu ali pa sploh nehati, če ne bo našel pri gotovih krogih potrebnega razumevanja.

Celjsko pevsko društvo je tudi važno kulturno društvo za naše mesto. Važno istega se vidi ob raznih slavnostnih prilikah, pri katerih mora nastopati. Društveni zbor poučuje pevovodja g. Ciril Pregelj zelo poštrevovalno. Vaje se po večkrat na teden vršijo v Narodnem domu. Minulo soboto nam je društvo priredilo v Narodnem domu izborno uspehi koncert.

Toliko poročam o naših kulturnih prilikah za danes in se, če mi boste dali v to še potrebnih prostor, v vašem cenj. listu v kratkem zopet oglasim.
Dixl.

g. Prelovcu harmonizirana prelepa »Oj, Doberdob« viharno navdušenje. — Po kratkem odmoru — v dvorani je vladala silna vročina — je izvajal Zvonov mešan zbor razven A. Lajovčeve »Kiša«, nam Trboveljčanom popolnoma neznan skladbe. Najbolj je ugajala St. Premrla »Zakaj?«, globoko občutna pesem, katero najbolj razumevajo neodrešeni bratje v Primorju. Koncerta smo čuli še ljubke narodne pesmi, med njimi Adamičev »Pojdem na Hrvatsko«. Občinstvo po končanem vzporedni hotelo zapustiti prostor in je kbor »L. Zvona« prisililo, da je zapel poleg Kromovčeve »Marko skače« še znano, vedno lepo koroško narodno »Gor čez Izaro«. — Aplavza ni hotelo biti konec. — Po koncertu je bila za goste v sokolski dvorani pri Fortjeju pripravljena okusna večerja, pri kateri je neumorno sviral oddelek rudniškega orkestra. Pevski zbor »Ljublj. Zvona« se je v družbi bratov in sester trbovlskega »Zvona« nato zabaval do odhoda vlaka v Ljubljano. Vrstile so se napitnice in plesateljina mladina je tudi prišla na svoj račun.

Pri tej priliki smo nabrali znatno vsoto v korist narodno obrambnega društva »Gospodstviški Zvon«. Težko smo se, hvaležni jim za lep koncert, ločili od Zvonašev in Zvonašice, pa vendar v naši, da nas drugo leto še obiščejo. Na veselo svideenje I. K.

Razstava šolskih risb v Tehnični srednji šoli. Ker vlada za to razstavo veliko zanimanje, bo odprta na splošno željo še dva dneva in to danes in sredo. Razstavišene so risbe, ki so bile izdelane na ženski obrtni šoli. Na kiparskem oddelku in v tečaju za dekorativno pisavo in umetniško opremo knjižic v umetni šoli »Pro-budaa« razpore tu se vidijo kiparska dela izvršena na kiparskem oddelku in vezeni-ne, katere so bile izdelane po lastnih načrtih učenk. Risbe so razvrščene po metodnem »razloju«, kar zanima posebno učiteljske kroge. Vsega je razstavljenih okoli 700 risb.
— Najraznovrstnejša knjige slovenske, srbohrvatske, češke, ... nemške, italijanske, francoske in angleške izposoja vsakomur. Štaniakobskâ knjiznica. Vožarski pot. začelkom Karlovske ceste, električno postajališče, vsak delavnik od pol 6. do pol 8. ure zvečer. Na razpolago popolni imeniki knjig

Tradicije.

Andrej Pašk. — Radecki. — Mehikanska ekspedicija. — Slovenski fantje v Bosni. — Svetovna vojna.

Ministrski predsednik Nikola Pašić je v svojem zadnjem velikem govoru z intencijo, ki jo poraja edinele mnogoletna globoka izkušnja, povedal misel, da posebno Hrvatje in Slovenci mnogo trpijo na kvarnih tradicijah, in je s tem mojstrsko orisal naš ožji položaj, kot je podan s psihološke strani. Dnevnik »Slovenec« zdej imenuje venomer to mnenje izdajstvo slovenske kulture, jezika in vere ter zanikanje slovenske obstojne upravičenosti. Stari gospod se je pač dobrodušno smehljaj, ko je slišal, da mu takozvana večina slovenskega naroda podtika pravoslavno misijonarstvo po Sloveniji, seziganje slovenskih knjig na gmadah in slične nakane, kajti takrat, ko je izustil umesto besedo o tradicijah, ni mislil na umor našega narodnega bista, ampak na uničenje nekaterih usodnih tradicij naše politične preteklosti.

Poskusimo z novejšo dobo francoske revolucije, ki ji je dal njen vnaj razmah Napoleon, ko je skušal uveljaviti v Evropi njena gesla, odpravo predpravice plemenitega stanu in cerkvenih gospodov. Takrat nam je zasijala svetloba svobode, in slovenski narod se je boril v napoleonskih armadah za velike ideale, ki jih je končno zrušila Anglija, da ohrani privilegirano življenje svojim lordom in škofom. Kdo se ne spominja iz tistih časov preoblečnega meniha Valentina Vodnika in pa Napoleonovega seržana Andreja Paška, ki se je z nesrečnim svojim bratom boril v literskem regimentu proti evropski reakciji! Ali avreola, ki bi se morala ločiti nad tem genijevim spomeniki pomornejših dni, je danes mladane zadržana od avstrijskih strupov in od našega nazadnjaštva. In baš spomin na ta svetli trenotek naše narodne zgodovine bi morali venomer buditi in širiti med ljudstvom, in tako so bile mišljene Pašičeve besede!

Z Napoleonovo smrtjo so se pomirili evropski samoderžci, ali med narode je bilo vrženo seme, ki je poznalo, kako in je vedno bolj zrelo, posebno v Italiji, kjer je klic po svobodi in po narodnem ujedinenju postal geslo vseli narodnjakov. Revolucionarna mladina je šla naprej in je umirala v avstrijskih ječah ter se je skrivala v temnih gozdovih, narod pa se je v svojem molčečem pričakovanju zatekel k svoji glasi. Njegova opera buffa, ki je bila celo za izobraženega tujca plehka in lehkomišelnja ljubezenska zgodba, je bila za severnega Italijana izraz revolucionarnega narodnega razmaha, in v gledališču je narod vpricho avstrijskih oficirjev in uradnikov dal duška svojemu resničnemu nacionalnemu čustvu. Ali Habsburžani so takrat še dokaj spretno zadržali to mlado gibanje, in izmed njihovih narodov so tudi Slovenci morali pri tem opravljati žalostno vlogo krvnika. Tudi slovenski možje so morali pod poveljstvom očeta Radeckija in strica Zulajana na lombardskih bojiščih braniti italijanskemu narodu, da izvrši svoje ujedinenje, prav tja do Custozze. Od tistih časov

sove je ostalo v našem narodu mnogo spomina, ponekod takega, kot da je to bila kakšna junaška doba. Tukaj bi bilo treba v prvi vrsti venomer pojasnjevati narodu, da je moral v nemški službi jemati tretjemu narodu zaslužene pravice, tukaj bi bilo zastaviti s čiščenjem in zdravljenjem narodnega duha, tako je pač mislil g. Pašić s pripombo o tradicijah.

Mehikanska ekspedicija je zapustila manj sledov, ker si je poiskala svoje žrtve večinoma v mestih, ali bila je zato poučna, ker je udeležnikom predočila vso dramo od zasedanja prestola do fizičiranja prekmorskega vsiljivca Maks Habsburškega, ki si je domišljeval, kar smo doživeli pozneje tudi na Balkanu, da ima božje poslanstvo, da se vsede na prestol, kjerkoli, magari tudi tam onstran morja. Ljubljancani so takrat strme opazovali svoje mehikanske prostovoljce, ko so v novih belih trojičnih uniformah posedali ob zidu Križanske cerkve ter so čakali na nadaljna povelja. Bil je seveda le cvet ljubljanskih in podeželskih pustolovcev, ki so že videli pred sabo samo suho španjolsko zlato. Vendar pustimo to habsburško epizodo, ki nas je zanimala le zato, ker je zapustila med slovenskimi meščani nekaj zdravilnega spomina, saj se je sama ilustrirala prav do žalostnega konca!

Prav ključna pa je zgodba o slovenskih fantih v Bosni, ki so jo doživeli naši očeti in v kateri so mlajši neke takozvane Turčine in so torej vsokoli vsrski, križarsko vojsko. Takrat so vrli Bosanci in Hercegovci, največ muslimanski in pravoslavni del, branili pred zasvoženim Nemcem in Madžarom svojo bosansko zemljo, svojo vero in svoje postave. Mi pa smo morali žal pomagati pri ogabnem poslu v tuj službi, in je zato skrajni čas, da iztrebimo v ljudstvu nepravilno pojmovanje tedanih dogodkov. Taka je bila misel g. Pašiča, ki je tako razburila »Slovenca«, da se je zbal za nadaljni obstoj slovenske kulture.

O mladih tradicijah, ki so nam jih vtisnili dogodki svetovne vojne, danes molčimo, čeprav jih je po našem prepričanju premnogo, in so led njimi tudi tako globokosežne, da so mnogim vzlele jasen pogled in so iz njih napravile navadne manekene. Vrsta izgovorov, kompromisov, razlag, nasprotij, ponižujočih dejanj, ki smo jih v tej dobi zagrešili, je tako dolga, da zanjo posebno veljajo izjavajna g. Nikole Pašiča v zadnjem velikem govoru, in da se naravnost čudimo prostodušnosti, s katero takozvana ostromna večina slovenskega naroda kliče proti njim na odpor in jih imenuje izdajstvo slovenstva, ki se je dozdaj žal večkrat samo izdalo in ki naj že vendar uvidi, da vodi pot k resničnemu ozdravljenju našega takofantovsko razpoloženega narodnega življenja edinele iz pravilnega spoznanja storjenih zablod, ki jih pa brezvestneži danes še slikajo kot slavne čine.

Organizacija NRS. Radikali v Sloveniji.

(Članek g. E. Stefanovića v »Samoupravi«.)

Narodna radikalna stranka v Sloveniji se je pojavila, kot nekakšen spontani odpor proti napačni taktiki demokratov, ki so na sebi pečat kriminalnega mentaliteta, da ujedini v svojih vrstah vse majhne stranke in stranicice in na ta način, kot dovolj mogočen faktor tudi usmeri politiko klerikalcev v državnem smislu in prepreči kratotrajno hujškanje proti Srbom.

Nastane sedaj samo vprašanje, hoče li radikalna stranka v Sloveniji, ko ji je podana baza v slovenskem narodu in ko ima pred sabo jasno začrtan cilj, to tudi doseči ali postati stranka širokih mas slovenskega naroda, ali če ona deliti usodo vseh malih dosežanih stranicic in ostati osvoženega sekta.

Pravilna rešitev tega vprašanja odvisni od neštetih gospodarskih, strokovnih in političnih faktorjev v vseh varijacijah in množinskih potez, ki pa so dostikrat usodepolne za procvit stranke. Eden najvažnejših teh faktorjev bi bil, kako stalno bo NRS v Sloveniji zavzemala napram mladim ljudem, ali bode ona znala najti načina, da priklene na sebe kmetu, delavcu, obrtniku in trgovcu, ki tvorijo velikansko večino našega naroda, ali bode ona razumela pritisniti na pravilno čustveno struno, na struno poedinega sloja, njegovega pomena in njegove zavesti. Pašić, Stambolijki, Radić so nam jasen dokaz, da izrata srčni in duševni moment v širokih masah velikansko mnogo.

Nepoštovanje tega velevaženega momenta, ob časi, ko so je ocepil od demokratov in ustanovil kmečko-gospodarsko stranko, povdarjal to stišče, je ena glavnih grešk naših demokratov, izvzemši narazljan dr. Ravnikarja, ki je že pred vojno, kajti vsi njihovi partijski forumi so obstojali po velikanski večini iz samih intelektualcev, ki ne samo, da na široko maso naroda niso imeli vsled svoje omneje ideologije, ki se je kazala v prepotenci, nervoznosti in odlozem postopanju napram mlademu človeku, niso imeli nikakega vpliva, temveč je njihov nastop vsepovsod rodil skrajno nepoverenje in osvoženost napram sebi in tudi stranki. Vsled tega velja pri nas v Sloveniji načelo, da zaupa le kmet kmetu, delavcu delavcu, obrtniku obrtniku, ne pa intelektualcu intelektualcu vsled zavisti in ljubosumnosti. Ta principi znajo

Ljubo D. Jurković:

Politična tragikomedija.

Poštovani gospodine uredniki!

Pod gornjim naslovom glasniki JDS, »Jutra«, od 16. juna, doneo je tobože »dopis iz djaških krogov«. V svrhu obaveštenja javnosti najučitve Vas molim, da mi v Vašem cenjenom listu ustupite malo prostora, na čemu Vam unapred od srca blagodarim.

U članku se u istini, napada na mojo malenkost, i ja o sebi ovim putem nebi pisao kad se tu nebi radilo o predmetu, koji interesuje svu akademsku omladinu i javnost u opšte. Redi toga sam prisoran, premda vrlo nerado, da nešto o sebi kažem, e da tako cela javnost pravilno oceni moralnu vrednost »Jutrovo« članka.

Pre svega, malo predistorije ovoj maloj aferi.

U početku ove godine nekoli moji drugovi, koji pripadaju demokratskoj stranci, a koji su inače moji lični prijatelji i znanci, javili su mi, da su organizovali svoj »radikalno-demokratski« klub »Tabor«, pa da mene kao radikala mole, da im u njihovom klubu održim jedno informativno predavanje o narodnoj radikalnoj partiji, jer da oni žele dobiti točna obaveštenja od onih koji su u stvari dobro upućeni. U tu svrhu, da im je, mislim, dr. Kramar predavao o demokratskoj stranci, pa da su sem mene zamolili još jednog zemljoradnika, narodnog-socialista i još neke, da im svaki održi po jedno informativno predavanje u svojoj partiji.

Ja sam im izrazio želju, da bi to voleo učiniti u jednom neutralnom forumu, na pr. u društvu »Jadrana«, ali oni su svakako željeli, da se to izvrši u »Taboru«. Ja sam, na koncu, pomislio, da je dobro ako se pozivu odazovem, i ja sam im obećao, da ću to predavanje vrlo rado održati kad god mi to najave. I zbilja, drugom polovicom februara, pred samim skupštinskim izborima, ja sam u »Taboru« održao predavanje »o razvoju radikalizma«, gde sam obradio predistoriju, istoriju, ideje i program radikalne stranke, čiji sam ja oduševljeni pristalica. To isto predavanje održao sam i u našem osnovanom studentskom radikalnom klubu »Slovenski Jug« u prošlu sobotu.

Tom prigodom izrazio sam svoje zadovoljstvo što mi je omogućeno, da o radikalnoj partiji govorim u klubu, koji pripada drugoj partiji, i to baš partiji s kojom su se radikalni, obojici tada u očju izbora, nalazili u otvorenoj borbi, kako to obično biva u takovim prilikama, bez skrupula i osobitih obzira.

U istini, bilo mi je drago, da su mi tim faktorom moji politički protivnici izkazali, da sam se nalazio među ljudima, koji su zreli da politikuju, i koje izborne stranačke borbe ni malo ne smetaju, da se tačno informišu o programu, idejama i radu protivničke partije.

Iza predavanja otvorio sam diskusiju, koja se je okretala ne oko osnovnih načela naše stranke, nego oko nekih dnevnih političkih pitanja, pa čak i načina izborne agitacije. Tom prigodom stavili su mi i pitanje o našem državnom imenu, na što sam im odgovorio svoje lično stanovište, stanovitište stranke (po poznatom Pašičevu izbornom govoru u Beogradu), a, sem toga, uputio sam ih, za tačnije informacije, i na vodstvo JDS, i na glavni demokratski organ »Demokracija«, koji su premda za »integrativno jedinstvo« bili protiv državnog imena »Jugoslavija«. Sigurno je, da bi kod te gospode doznali zašto je i zagrebačko Narodno Veće, gde nije bilo ni Pašiča, ni Ljube Jovanovića, ni radikala, dobilo naslov »SHS«! Sva debata vodila se je lepo, kako akademski valja i trebje. Na koncu su mi srdačno zahvalili za ljubaznost koju sam iskazao i opustili smo se vrlo lepo i srdačno, prijateljski, bez da je itko od njih vidio u meni kakovo »akrobatstvo«.

Rad toga, izgleda mi, i o tome sam nverem, da napadaj u »Jutra« nije došao »iz djaških krogov«, nego da je to skuhano u vodstvu JDS, koje je postalo »upravo« fašizmo za lične napadače, uvredite duše časti i poštenja, tako da više nije ni uvreda biti uvređen od takovih stvorova. U ostalom sav je napadaj skroz i skroz nepismen, zamršen, tendenciozan i nelogičan, da ja ne verujem, da bi takva što mogao napisati jedan vaspitani akademik!

Demokratska stranka, koja je krahirala totalno ne samo u Slovenačkoj nego u čitavoj državi, i nema nade da će se ikad podići, vrlo je slabo uspela kod akad. omladine ljubljanskog univerziteta. Ja ću da dokazem kako se je izvršila ta politička tragikomedija.

Poznat je fakat, to znadu svi vrbaci po »Tivolju«, da je demokratska stranka uzdržavala J. n. a. d. »Jadrana«, i da je htela to društvo pretvoriti u čisto akad. demokratsko društvo, po primeru zagrebačke »Jugoslavije« i beogradske »Mlade demokracije«, koje bi stajale pod direktnim tutelom JDS. Ali pošto je u »Jadrana« organizovana vsa napredna omladina, bez razlike stranka, akademikari se nisu dali varati, i pošto je bilo više članova koji nisu demokrat, propala je — demokracizacija »Jadrana«, premda pomoću tog društva, »diplomatskim« trikovima stanovitih ljudi lovajni, iz daleka, jednog po jednog člana i uvlače u demokratsku partiju. O moralu sredstava, kojima se pri tome služe u interesu akademskog dostojanstva, bolje da se mnogo i ne govori.

E, sada je jasno zašto je demokrat u živo dirnu naš novi klub, naš radikalni »Slovenski Jug«, u koji stupa svetsna, napredna i nacionalna akademika omladina. Demokratite vide, da su sila novčara uzalud potrošili; oni vide, da se akademikari ne kupuju ni mensom, ni udobnim stanom u kolegijumu, ni ničim što nije idealno, što smrdi nemoralom i farizejstvom.

Akademikari, u koliko nisu zavaravani i politički navinjeni, vrlo dobro znadu tko su i kako su nastali t. zv. »demokrat«. Svi oni elementi, među kojima imade doduše i časnih izumaka, koji su iz nekoliko starijih, preživelih i propalih partija, (kao je na pr. srbijanska reakcionarna buržoazsko-birokratska naprednjačka i liberalna stranka), stvorili pre t. zv. »Demokratsku Zajednicu«, pa kasnije teškom mukom t. zv. »Demokratsku stranku« (koja se nekad zove JDS, a nekad DS, razume se, kako to zahtevaju prilike), misle, da su oni stvorili »Jugoslovenstvo« i jugoslovensku ideju. Tom idejom oni tako manipulisu, da su mnogi, radi njihovih grešaka i nepametnih akcija, protivnici i same jugoslovenske ideje. U njihovim ustima je »Jugoslovenstvo« i »jugoslovenske ideje«, postalo upravo smešno.

Demokrat u (jednako kao i g. dr. Trumbić, Jugoslovenski klerikalni klub, Jugoslovenski muslimanski klub i mnogi nj-

ma slični) Jugoslovenstvu dali čisto partijski značaj (Jugosloven — demokrat), pa je stoga sasna razumljivo, da su baš oni najviše štetovali Jugoslovenskoj ideji. Siji sam ja oduševljeni pristalica, pa ma koliko u radikalnoj partiji bilo i protivnika te ideje, Radikalna partija od svih sada postojećih partija najviše je uradila, i ona ima najveće zasluge, za naše oslobođenje i ujedinenje, i zato ona neće nikad da bude protiv jugoslovenske ideje kao takove. Nešto takova misli bi bio absurd. Radikalna partija nije za jugoslovenstvo reči i fraza, nego za jugoslovenstvo sadržaja. Jer jugoslovenstvo nisu stvorile reči i slova, nego dela, krvava i teška.

Demokrat, koji nisu vodili nikakova računa o plemenskim osjetljivostima pojedinih delova naroda, o čemu, pak, svaki pametan čovjek i iskreni patrijot apsolutno treba da vodi računa, dali su »Jugoslovenstvo« takav karakter, da je to »Jugoslovenstvo« bilo upereno, sa strane jednih, protiv radikalne partije, a sa strane drugih (dr. Trumbića, Korošca, Spahie i drugih), protiv nas Srba, što smo mi odmah vrlo dobro uvideli i još bolje osćtili. Eto, ti leži baš razlog što je i sama jugoslovenska ideja naišla na odlučan odpor i sa strane srpskog elementa. Ali ipak bit i sadržini, i sve preduvete za razvoj jugoslovenske ideje, Srbi su usvojili i zadržali, i ja sam ljuboko ebeden, da kad se ta kobna polazna greška popravi, ne samo što će ju svi Srbi, bez iznimke, usvojiti i pod firmom jugoslovenskog imena, nego će joj oni dati, jer joj to jedino oni mogu da dadu, još veću i pravu snagu — čistu slovensku srž i karakter sa najmanje stranih uticaja.

Jugoslovenstvo nije, i bilo bi ludu i negolegno kad bi bilo, negacija već postojećeg i razvitoj srpskog, hrvatskog i slovenačkog plemenskog nacionalizma, nego, naprotiv, on je sinteza svih tih plemenskih nacionalizama, razume se u koliko ti nacionalizmi imaju svoju bazu u samoj narodnoj psihi, i u koliko je on oslobođen stranih uticaja i rdavih tradicija.

Demokratska stranka, pokrivši se plaštem »jugoslovenstva«, bombastičnim i suhim frazama, kojima je svu zemlju uznesmirala, privukla je, u istini, i mnoge čestite ljude u svoje kolo, ali ju ovi redom, jedan po jedan ostavljaju — list za listom pada.

Demokratska stranka je konglomerat raznih heterogenih elemenata. U njoj ima i monarhista, i republikanaca, crnokukaca, austrijanci, bivših hrvatskih pravaka itd. itd. Ali ne samo u širim stranačkim redovima, jer u širim redovima svih partija, a osobito velikih partija, ne nalaze samo najidealniji stranački pristalica, nego i u samom vodstvu, među demokratskim prvaci-

ima imade notorno amoralnih i korumpiranih ljudi, a u koliko nisu ni jedno ni drugo, onda su skrajno nesposobni za ozbiljne državne poslove i narodnu politiku, pa i onu najstariju, a kamoli za politiku velikog sllia i širokih pogleda. I baš sada, iza smrti nekog njihovih voda, koji za svoje sposobnosti treba da zahvale radikalima (Milorad Drašković, a mislim i Kosta Stojanović, jednako kao i još živučki Ljuba Davidović politički su se vaspitali u idejama radikalizma i u radikalnoj stranci, čiji su disidentni najviše iz ličnih motiva), oni prosto nemadu ma jednog državnika svetskog glasa i imena, nemadu ni jednog poznatijeg spretnijeg diplomate ili politika.

Rad toga, u demokratskoj stranci svaki čas, pri rešavanju pa i najneznatnijih pitanja, izbijaju unutrašnji sporovi, što je podpuno razumljivo kad se zna kakovi se sve elementi tu nalaze. Sem toga; oni su vodili sitnu ličnu politiku, i to ih je najviše srušilo i od širih slojeva naroda odbilo.

Delovanje demokratske stranke od oslobođenja do danas je u opšte destruktivno, jer ta stranka, u opšte, nema pročišćene pojmove o državi, o narodnom jedinstvu, o uređenju države itd. I radi svih tih razloga akademski se omladina ne može na oduševiti za jednu takovu partiju, koja zapravo i nije partija u modernom smislu reči, već to više sličiti koternji ili, boje zajednici više koternja (Davidović + Frbićević + Jerjav + ...)

Demokratska stranka nosi najveći deo odgovornosti za nezadovoljstvo koje vlada u zemlji. Dr. Korošec i Radić za svoje mandate neka zahvale u prvom redu Demokratskoj stranci. Iz demokratske stranke ili pomoći nje potekli su svi negativni moment unutar države, kaos u finansama, zbrka u rešavanju agrarnog pitanja itd. Suvise; vodivši od početka ujedinenja ministristvo unutrašnjih dela, i uvodivši tu partizanstvo bez obzira na državne i nacionalne interese do neverovatnosti, oni su javnu bezbednost u nekim predmetima doveli do bezbednosti. U svim poslovima državne uprave demokratu su bili izgubljeni osećaj mere. Dokumentata za vse ove teške optužbe imade po celoj državi i njih će istorija našeg ujedinenja najpravednije da žigše i zabeleži.

Neko će primetiti, da je radikalna partija radila, u nekoliko ministarstava, u koaliciji sa takovom disvalifikovanom partijom. Jest; to je istina, ali polit. situacija je bila je takova, da su bila dva izlaza: ili primiti u zajednicu demokratsku stranku ili pomoći srušiti državnu zajednicu. Obz gta teška za jednu partiju svetle prošlosti. Ali, podvrgavajući partijske interese interesima jedinstvene države i nacije, radikalni su od dva zla izabrali manje — u koliko se je dalo i dokle se je moglo raditi su, upravo terali su državni brod napred, pomoću demokratu.

U ostalom sve su to stvari svakome vrlo dobro poznate, — da fakatno osećam dužnost, da se čitačima izvinim što sam im malo osvežio sećanje na te junake, koji se desno i levo baše, da su »državotvornici«, i to jedino oni!

Demokrat su politički mrtvac i o njima je suviše dalje gubiti reči i vremena. Tko je značaj nema mesta u partiji sumljive prošlosti, nejasnih načela i bezglavog nesposobnog vodstva, koje tedno gramzi za vlašću.

Tim i takovim mrtvačkim lešinama ne da vrag mira, i oni ne mogu da trpe, da se nad njihovim grobovima diže hilo koja stranka, a osobito ne radikalna stranka, koja nosi nove ideje o državnoj upravi, koja propoveda pročišćene političke i socialne ideje.

Eto, zato nas demokrat napadaju; njima ne ide i neće da ide u glavu, da je u Kraljevini jedina stranka u modernom smislu te reči: narodna radikalna stranka Srba, Hrvata i Slovenaca; njih bunji što je narod to uvideo i što je radi toga toj partiji dao — 110 mandata; oni se ne mogu da pomre fakatom, da je narod dao toj stranci

vlast u ruke, što ta stranka energičnim i ozbiljnim držanjem čuva jedinstvo države, provodi Viševodanski Ustav, izraduje po njemu 18 zakona, popravila dinar, uređuje po malo upravu, rešava važna pitanja vanjske politike; u kratko, demokratke boli što radikali mogu i znadu da rađe i bez njih, i stotinu puta bolje od njih uspiškos svih grešaka koje su im demokrati ostavili u nasleđe. Slovenačke demokratke pak boli što se radikalna partija širi u Sloveniji, što u nju ulaze seljaci i radnici, kojima se do grla dodijali razni nesposobni politički i politički šarlatani. Narod je uvideo, da se partija sude ne po rečima i programima, nego po delima!

A sada nekoliko, što se tiče Orjuna. Organizacija jugoslovenskih nacionalista koje sam ja član, propagator i za koju sam potrošio mnogo truda, vremena i sposobnosti i koju sam ja pomagao organizovati vode u Sloveniji, čiju sam ideologiju javno rečju i perom, propovedao i čmačilo (tako da mi je čudno da sam nepoznat uredništvu »Jutra«, koji misli, da Orjunaš ne može da bude tko ne puše u njegov rog), nije i ne može da bude stranka, niti da služi bilo kojoj stranci, jer se to protiviti ne samo štatutu i programu nego i duhu celog pokreta.

Orjuna, kako je zamišljena, je forum gde treba da se okupe svi nacionalni elementi, bez razlike stranaka i navenija, da šire ideju narodnog i državnog jedinstva, da pospeši to jedinstvo, mišljanjem svih zlobno i umetno postavljenu ogradu između pojedinih plemena, i da na taj način pomogne i pospeši prirodni proces narodnog ujedinenja, škrti čuvajući preduvet z. postignuće tog cilja, a to je — jedinstvena narodna država.

Orjuna zato treba, da propagira ideju integralnog nacionalizma u prosvetnom, ekonomskom i socialnom životu naroda, jer bez toga ne može se da polizne i manifestira duševna kultura naroda, koja ima svoju srž već u svojoj narodnoj psihi.

Propovedanje načela Orjuna, koja imaju svoju etičku bazu, to je golem i težak posao ovog mladog nacionalističkog pokreta, koji zahteva najidealnile članove naroda, od kojih se traže sve morane i intelektualne sposobnosti, a njegov p.sao nikako nije, kako to neki krivo misle, batinanje i pomoću upotrebe grube sile dočepati se vlasti i državne uprave. Zato je Orjuna kulturno - prosvetna organizacija sa određenim ciljem, a svoju fizičku silu, koja ona organizuje, treba samo i isključivo za obranu svih političkih, kulturnih i ekonomskih vrednosti, koje je naš narod svojim ujedinenjem postigao. U tome se Orjuna razlikuje od italijanskog fašizma, koji ima posvema druge uzroke, razloge i ciljeve.

Orjuna, kao i svaka nova organizacija u početku svoga rada, počinje i razne greške, ali ona se, zapravo, ten sprema na organizaciju praktičnog propovedanja njenih načela, radi čega je i stvorena, a pri tome će upotrebiti taktiku sloodnog ubedivanja, a nikad grubu silu, jer je odmah svojim početnim istupima, avidela, da se silom neda nešto postići; naprotiv da se postizava protivno, a zato mi, koji ispravno svatamo pokret Orjuna, najvolji čemo da počinjene greške, u koliko je to moguće ispravimo i da se ograniči na tačno izvršenje svog programa.

Rad toga, oni ljudi, koji ulaze i koji se organizuju u Orjuna sa drugim namerama, ili misle, da Orjuna želi, da se dočepa državne uprave, pa da pomoću ovog idealnog zamišljenog pokreta i sami dođu na vlast ti se varaju.

Demokratska stranka, pak, što se vidi iz nezaprne stilizacije »Jutrov« napadača na moju malenkost, misli, da ona imade monopol »jugoslovenstva«, i da tko nije demokrat ne može da bude Orjunaš, ne može da bude za narodno jedinstvo itd. I po tom, iz osnova krivom mišljenju, ona tura svoje pristalica u Orjuna, i na taj način demokratska stranka diskredituje i najviše štetovali idealnom pokretu jugoslovenskih nacionalista. U mnogim krajevima, a i ovdje u samoj Slovenačkoj, ona se je u rukama i nogama bacila na Orjuna i ona, slušajući se svim mogućim sredstvima kako je to njen običaj, i greškama uprave, koje nisu nikad tako velike i očajne, da se ne bi dale popravit, nastoje, da se pomoću te organizacije rehabilituje.

Još ima vremena i skrajnji je čas, da se ovaj pokret spasi uticaja revidentnih partizana propalih partija, radi čijeg uticaja sa pravom upravna vlast, a i sva nepristrana javnost, gleda sa skepsom na iskrenost samog pokreta Orjuna, i radi toga razumljivo je, da poduzimite korake, u istini; više puta i neumesto i protiv svoje volje i simpatije za samu ideju, protiv Orjuna kao organizacije.

U koliko je meni poznato, demokratska stranka još nema jaku učel na Orjuna, osobito ne ovdje u Slovenačkoj, jer su u nju organizovani pristalica svih političkih stranaka, (imade i radikala osadenih radi događaja u Pljuži) i je sa nadam, da demokratski stranci neće uspeti osvojiti Orjuna, pa ma koliko ona protiv Orjuna zadirkivala pristalica drugih partija, a članove Orjuna.

I zato me napadaj i sofizari »Jutra« ostavija podpuno hladno i mirno. Ja dalje ostajem u Orjuni, kao što ostajem u Jugoslovenskom Sokolu, Jugoslovenstvoj Matici, Jadranskoj straži, sarajevskoj Prosveti, i kao što ću uvek ulaziti i raditi, u koliko mi je to moguće, u svim društvima i pokretima, koji streme — jedinstvu nacije. A osobito u Orjuni, u koliko ću moći nastojati ču, da se taj idealni pokret uzdrži na onoj visini, na koju se mora da drži i svom energijom ču nastojati, da se u samoj Orjuni pojnovim razčiste, da se rad bolje kontrolirše, i da pokret krene onim putem, kojim je upućen, i koji Orjuni daje njen »raščist« d'tret«. S druge strane, u interesu nacije i države (i u interesu ideala, koje propoveda sama Orjuna) raditi ću u radikalnoj stranci, jer je ona svojim idejama, svojom prošlošću, taktikom i vodama, po mom dubokom uverenju, jedina koja može da vodi državu i narod boljoj budućnosti. Drugo stranke mi, barem danas, nemamo, a bolje od ove teško da čemo imati.

Pod političkom strankom ja razumem faktora javnog života, bez kojega se javni život, u opšte, ne može da manifestuje, razvija i napreduje, jer u modernu dobu, a i u našoj državi, vlada politički sistem na osnovi stranaka. Moderna stranka treba da se bavi rešavanjem velikih državnih problema (Ustava i ostalih osnovnih zakona, vodenjem vanjske politike itd.), ona treba da obuhvati sva pitanja, kojima se jedina moderna država treba da brine itd.

Pri tome me neće smetati što se u Orjuni uvukli ljudi, koji tu ne spadaju (a osobito ne oni, koji su pogrešili put oko misle, da će pomoću Orjuna spasavati patriju), kao što me neće smetati ljudi, koji su se uvukli

prilasku na silajno izkoristiti klerikalci, pri njih se vidi na vidnih vodilnih strankarskih meštah le kmete in jako malo intelektualcev in te le tedaj, ako so si oni že dosegli v širokih masah popularnost in njeno poverenje, dasi oni narod v resnici drže v kleščah duhovščine. Z našim izjavljanjem pa še ni rečeno, da v vodilnih mestih v stranki ne sme biti intelektualcev, ker bi bila tudi ta pot popolnoma pogrešena, kar nam dokazuje Samostojna kmetijska stranka, ki je stala na tem principu, najti se mora načln, da pripada taktično vodstvo mlademu človeku, kmetu, delavcu in obrtniku, pod duševnim vodstvom intelektualcev, dokler ne ustvarijo čas in razmere strankino avtoriteto, ali ju prenesejo od Srbov na Slovenijo.

V ozki vezi z navedenimi napakami je tačna politika, politika par oseb, kamerele, katero razume široka masa samo takrat, ako imajo dotične osebe popularnost in absoluten avtoritet, v nasprotnem slučaju pa je taka politika, dasi je večkrat popolnoma na mestu osvražena in izziva v širokih masah nepoverenje in odpor proti sebi in stranki. Razumemo je, ker leži že v notranjem bistvu vsakega človeka da hoče vsakdo, če že ne soodločevati, pa vsaj vedeti v kakem smislu se rešujejo vprašanja, ki tangirajo njegov interes in oni celokupnega naroda.

To so ideje tudi Svetozarja Markovića, Nikole Pašiča in drugih radikalnih voditeljev, kateri so ustvarjali Narodno radikalno stranko od spodaj iz mas ter jo tako dovedli do današnje veličine in moči in slave.

Ako bode radikalna stranka v Sloveniji, v katero ima masa sedaj le še rahlo zaupanje, ta dva momenta točno in vestno upoštevala, inako bode imela srečno roko v rešitvi organizacijskih in gospodarskih vprašanj, bode v doglednem času osveljela široke plasti slovenskih mas.

— Naši vrli Jeleničarji so ustanovili novo kraj. org. NRS: Koroška Bela. Javornik z odborom: Ivan Mencinger, posestnik in tov. delavec; Val. Jankeli, tov. delavec; Anton Grošelj, tov. delavec in Andrej Soklič, tov. mojster.

— Krajevne organizacije, ki se nimajo štampiljk, naj javljo gi. tajništvo, da se jim naroče.

Zahtevajte v vseli javnih lokalih JUTRANJE NOVOSTI!

radikalna partija, a koji su sve pre nego radikal, a to me neće smetati zato, jer se takovi ljudi, pre ili posle, sami uklone s onog mesta gde ne spadaju a ideje, stranka i pokret ide napred. Isto tako me neće smetati stine greške, koje pojedini ljudi učine pa bilo protiv Orjuna ili radikalne partije, jer ja znam tačno da povučem granicu između jednog kulturno-prosvetnog pokreta i jedne političke stranke — što izgleda da »Jutro« ne ume.

Sam vidim, da sam se i suviše pozabavio jednim podlim napadajem, kojega su dobro razumeli svi oni, koji poznadu ideje, prošlost, program i rad kolikih radikalne stranke toliko i Orjuna, kao i oni koji su imali priloge da poznadu moju malenkost,

ali mislim, da je u interesu stvari i objektivnosti vse to bilo potrebno i da će me i kolege i šira javnost dobro i pravilno razumeti. Ako se, pak, ukaže potreba, ne da do kazem u svoj gotoljni neznanje »Jutra« i demokratski diskvalifikiranih duhova, nego radi tačnog obaveštenja javnosti, ja ću da nastavim ovom kampanjom, sve do kraja, pa čemo da vidimo tko će da svrši — v. blazntco!

To je, za sada, moj odgovor gospodi oko »Jutra«, a sada na posao za narod i državu sa režima velikog Dantea: Non ti curar di lor, — guarda e passa!

Gospodine uredniče, primite uverenje mog osobitog poštovanja.

U Ljubljani, 18. juna 1923.

Srbski „imperijalizem“ in srbski „balkanizem“

Beograjska »Samouprava« piše:

Srbski »imperijalizem« in srbski »balkanizem« sta dve besedi, s katerima hočejo nasprotniki zdravega občinstva in moderne ureditve države osvoboditi simpatije nepoučenega in znanjnega sveta za svoje avtonomistične in separatistične ter stvarno nazadnjaške poglede na ureditev naše nove države. »Srbski imperijalizem« in srbski balkanizem sta bila že od nekaj glavnih argumenta, katerih se je posluževalo nekđaj tako silno in za balkanske zadeve pooblaščen časopisje Dunaja in Budimpešte, ki se je bojevalo proti mali, a svobodni in demokratični Srbiji. Sila in moč tega časopisja je danes, hvala Bogu, znižana na svojo pravo mero, in v tem je po našem najskrajnejšem prepričanju veliko jamstvo za boljše bodočnost našega naroda in naše države.

Današnji nasprotniki zdrave, moderne ureditve naše države, Radičevići in Koroščevići Slovenci, uporabljajo iste izraze proti nam, proti naši glavni in edini težnji, da z zdravo in moderno ureditvijo naše nove države osiguramo čim večjo živlensko silo, da bi mogli izdržati borbo, ki nas čaka na vseh mogočih poljih javnega življenja. Razumljivo je, da Hrvti in Slovenci te naše glavne in edine težnje ne morejo razumeti. Ta skrb jih nikdar ni navdajala. Pozabili so že krutost tujega jarma, tujih okupacij, saj so takrat za državo skrbeli le Nemci in Madžari. Težje razumljivo je, da se oni po vzgledu naših včerašnjih, najkrvavejših sovražnikov in svojih lastnih mučiteljev sklicujejo proti nam na naš »imperijalizem« in naš »balkanizem«. To je razumljivo samo tedaj, ako se spomnimo prikritih in nepravilnih težnje posameznih hrvatskih politikov, ki so znali tudi pod tujo vladavino osigurati gotov političen vpliv v svoji deželi. Ti ljudje so izrabljali svoj vpliv na raznovrstne načine, in so ga skušali tako zadrževati. To je popolnoma in protislovju z demokratično ureditvijo naše države, ki zahteva za take težnje in smeri drugačne kvalifikacije, kakor jih imajo v zalogi ti ljudje.

Oni so danes primorani, boriti se proti novemu, popolnoma modernemu redu v naši državi z onim istim orožjem, s katerim so se borili do včera naši skupni, krvavi neprijatelji. Mi bomo poskrbeli, da jim pred objektivnim in nepristranskim sodiščem zunanjega sveta izbijemo iz rok to orožje, kakor smo ga izbili iz rok našim včerašnjim sovražnikom. Ozri se bomo predvsem na naš »srbski imperijalizem«...

Hrvti in Slovenci so do svetovne vojne živeli v tujih državah, v kateri so nemške in madžarske manjšine gospodarile med slovanskimi večinami. Za vzdrževanje take situacije potom državnih zakonov so se porajale »volilne geometrije« in mnoge druge lopovščine, pod katerimi so morali prenašati slovanske večine oblast Nemcev in Madžarov.

Gospodarski in finančni temelji novega miru.

Od našega stalnega pariškega dopisnika.

Dr. A. P.: Pariz, sredi junija.

»Nemčija priznava svoje obveznosti glede reparacij.« Te pogumne besede, ki jih je zapisal gospod Cuno v nemški memorandum, so izzvale v onih pariških krogih, ki odkrito hočejo sporazum, globokejši vtis, kakor pa pozitivni predlogi, ki dopuščajo kljub svoji kratkočiji in jedrnatosti marsikako kritiko.

Morda sedaj še prevladujejo glasovi, ki jim tudi najnovejša nemška nota ni zadostna podlaga za razpravljanje, nad dobrohotnejšimi. To zlasti pri pretežno politično orijentiranih pariških krogih, ki zahtevajo nemško kapitulacijo in ki pri tem vedno mislijo na novembersko premirje. Med temi politikmi so pa tudi pošteni ljudje, kakor se more vsakdo prepričati. Njihovo mnenje je, da je nemogoče mir, ne da bi se izpremenilo ono, kar imenujejo nemško mentaliteto: Ludendorffov duh, ki še vedno sanja o nemškem svetovnem gospodarstvu in ki smatra poraz 1. 1918 le za nesrečno epizodo, ki se mora prej ko mogoče zopet popraviti. To mentaliteto je po mnenju Francozov mogoče

ničiti le na ta način, da se Nemčiji vedno in vedno predočuje, da Nemčija ni vladarski narod, temveč da se mora, kakor vsi drugi, podrediti skupnosti. In to predočenje bi moralo biti tudi priznanje poraza v gospodarskem boju: prenehanje s pasivnim odporom, kapitulacija pred začetkom razpravljanja.

Mogel bi navesti pol ducata takih Francozov, ki tako mislijo in govorijo, ki pa niso nikaki sovinitri: V interesu miru, ki ga želijo odkriti. Njihova napaka obstoja v tem, da hočejo izsiliti moralno poboljšanje z nasiljem, ki ga sicer tako zelo sovražijo. Poleg tega obstoja nevarnost, da se poslužujejo njihovih argumentov osebe, ki mislijo manj idealno, zato, da prikrivajo svojo politiko sovraštva in uničevanja. Če radi tega je nujno potrebno, ustaliti evropsko mednarodno življenje v glavnem na gospodarski podlagi: samo ona more izpremeniti vse ogromno sovraštvo in vse predsodke, v prijateljstvo in sporazumno skupno delo in tako trajno osnovati resničen mir.

Francoski narod si ravnotako želi miru, kakor nemški. Ta želja po miru je dovela pri izbiri sredstev za dosego miru mnogokrat do težkih zmot, toda ravno te znote so jo poučile, da je vloga sile in same politike izigrana, da mora veljati za priložnost beseda mrtvega Rathenaua, s katero je ta zaključil svoj veliki govor na moskovski industrijski izložbi: »Ne politika, temveč gospodarstvo je usoda narodov.«

Sledeče navedbe so sestavljene iz ustmenih in pisemnih razprav, ki so jih govorili ali pisali v zadnjem času, zlasti po izročitvi nemške dopolnilne note, vodilni francoski gospodarski politik, narodni gospodarji in finančniki, kakor Emile Kahn, profesor Gide i. dr. Najti jih je raztresene v predavanjih, v stolpcih »Usines«, »Information financiere«, »Bulletin economique« in v podobnih bolj za strokovnjake preračunjenih organih, ki sicer širši javnosti niso tako dostopni, ki pa vendar močno vplivajo na razvoj gospodarske politike.

Gospodarske in finančne potrebe Francije, kakršne so nastale po vojni, se dajo označiti takole: Plačilo 26 milijard zlatih mark in zavarovanje datjave premoga in koks. Imenovana vsota se razume brez vsakršnega odteglaja. Če bo torej Francija prisiljena, povrniti med vojni v Angliji in Ameriki najeta posojila, potem se mora ta vsota odgovarjajoče zvišati. Na drugi strani je Francija upnica Italije in skoro vseh balkanskih držav, s čimer je napravljen neke vrste izravnanje. Prej ali pozneje bo razjasnila ta položaj že čisto prorokovana pa vedno znova demantirana konferenca za ureditev interaliranih dolgov, pri čemur bo odpošrtvovalnosti Zedinjenih držav odvisen dober del evropskega miru.

Znesek 26 milijard zlatih mark more Nemčija plačati deloma v blagu. Tu so mišljene predvsem datjave premoga in koks. V zadnjem času se množe znaki, da so se sklenili gotovi dogovori med privatnimi francoskimi in nemškimi koncerni ali da so vsaj postali taki dogovori verjetni. Na teh zvezah se zdi udeležena tako vzhodna in tudi južna skupina francoske industrije: Med lotarijskimi železarnami in ruhrskim ter westfalskim premogom se vijejo niti sem in tja, ne da bi se moglo reči kaj določnega.

S tem je načel nov razvoj, ki bo vodil brez dvoma k novi gospodarski prihodnosti Evrope. Tudi kdor ne vidi v velekapitalističnem trustu ideala prihodnjega mednarodnega sožitja, mora v trenutku vendar pritrčiti, da je mogoče samo na tej podlagi izravnavati obstoječa nasprotja med Francijo in Nemčijo. Vedno postaja jasnejše, da je bilo upanje na veliko mednarodno posojilo goljufivo. Na celim svetu ni posejevalca, ki

bi dal samo eno četrtino ali petino onega, kar se je smatralo še pred malo meseci za minimum. Gospodarstvo evropskih držav, zlasti francoske in nemške finance, se morajo sanirati z lastnimi močmi, brez dovoda novih sokov v svoje organizme. To se ne more zgoditi z izoliranjem, temveč samo z združitvijo. Če prepusti nemška industrija, zlasti kemična in premogovna, francoski jekleni in železni industriji del svojih delnic in ji da na ta način gotovo jamstvo in jo pripusti k udeležbi, se bodo na en mah razpršili temni oblaki, ki preteče više na evropskem obnebu.

Nemčija danes ne more plačati imenovana vredno vsoto interaliranimi delžam. Memorandum molče predpostavlja, da se ji dovoli do leta 1927, ko naj bi pričeli prvi obroki, moratorij. V teh štirih letih hoče Nemčija izvesti notranjo sanacijo, ki bi jo nadzorovali mednarodni kontrolni organi. Ogromno deficitno gospodarstvo v vseh panogah javne službe mora prenehati, inflacijo je treba prenehati s takojšnjo in popolno ustavitvijo strojev za tiskanje bankovcev. To zdravljenje se bo moglo izvršiti le z največjimi žrtvami. Kot garancijo, da bo prerajena in ozdravljena Nemčija res izpolnila svoje obveznosti, zahteva Francija danes popolnoma nedvoumno udeležbo na nemškem gospodarstvu. Beseda »produktivne zastave« se razume tako, da se z gospodarskimi dogovori med nemškimi industrijskimi koncerni in francosko industrijo oba organizma tako spojita, da ne morejo nastati nova sovraštva. Z vedno večjo gotovostjo se trdi, da se je že našla formula nemško-francoskega sodelovanja v Porenju in v Westfalskem. Prihodnja etapa za to naj bi bilo prenehanje s pasivnim odporom, kar se je začelo zgodilo na ta način, da sta obe vladi umaknili odredbe in prepovedi, ki so bile izdane od 10. januarja naprej. Obojenci bodo pomiloščeni, izgnanci se smejo vrniti na svoja domovja, z delom se bo pričelo zopet na celi črti, zasedba se bo pretvorila v »nevidno«.

Zelo verjetno je, da se bodo pričela pogajanja na tej podlagi že v najbližji prihodnosti. Nemško gospodarstvo se vedno bolj bliža katastrofi in zadnji nemiri v Porenju in na Saškem so napravili v Parizu globok vtis. Boljševiška revolucija bi se ne ustavila na Renu, in celo če bi se jo posrečilo tamkaj zaježiti, bi vendar izgnilo poslednje upanje, da bo Nemčija sploh kaj plačala. Danes so vrata k gospodarskem sporazumu še odprta. Če v prihodnjih tednih se bo moralo pokazati, če imajo odgovorni možje dovolj uvidenosti in moči, da zavarujejo kljub vsem zaprekam prihodnost evropskih narodov na novi podlagi.

Gospodarstvo

Napadi na davčno prakso v Sloveniji.

Predsednik delegacije min. financ v Ljubljani dr. K. Šavnik je izdal sledečo okrožnico:

Davčni administraciji v Ljubljani. In vsem davčnim oblastvom v Sloveniji. V plenarni seji trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani dne 5. t. m. se je vnela živahna debata o naši prireditveni praksi. Očitno se nam je, da smo čez mero fiskalni. Ne glede na rezultate statistike, ki se pa seveda ne smejo enostransko presoati, bi se trditve že radi tega ne bilo težko spodbiti, ker naše publike vendar ne morem smatrati za tako nepoučene, da bi ne vedela, da o najvažnejših davkih končno odločajo avtonomne komisije, ki so vrhu tega namenoma sestavljene tako, da je uradni element v njih po vsej priliki le v neznanju manjšini. Če se pa v podrobnejšo oceno tega vprašanja ni morem spuščati, pa ne smem prezreti, da po časopisnih vesteh (»Slov. Narod« z dne 7. junija t. l.) v ti debati padla tudi beseda, — in razna znamenja kažejo na to, da se uresničuje — da morajo naši davkoplačevalci, ki so se baje doslej omejevali na »defenzivo«, preiti v »ofenzivo«.

Ni torej izključeno, da se bodo težkoče, s katerimi so se prireditelji organi že dosedaj morali boriti, v bodoče le še povečale. Ob tem izsledih se mi zdi umestno, da vas ne pustim brez navodila, to pa združujem v besede: ne strašite se in spolnite mi s podvojeno vestnostjo dolžnosti, ki vam jih nalaga zakon! Zadoštviti temu ste lahko uverjeni, da bom solidaren z vami, in lahko vas tudi zagovarjam, da imam v tem oziru doslej najmočnejšo oporo ravno v naši najvišji in edini inštanca, kateri smo odgovorni, t. j. v finančnem ministertvu.

S tem večjo pravico pa lahko zahtevam od vas, da mi ne otežujete stališča in ne samo spoštujete zakon — to je samoočesni umevno! — marveč ga tudi razumno in pravično uveljavljate. Prvi predpogoj za to pa je poleg stremljenja po eksaktnejšem poznavanju gospodarskih razmer, da se ne prepustite neprevdarni gorečnosti. Brez dvoma sicer ni vse res, kar je v islah, in ni celo neverjetno, da je mnogo več res, kakor pa stoji v marsikateri napovedi. Ali — tudi vmar? znaki, iz katerih se v obče da sklepati na imovitost, niso absolutno zanesljivi, in docela od tega, kar se vam zaupno donese, je dokaj, če že ne čisto navadnih čenc, vendar pa takih vestih, ki jih je treba šele prekontrolirati, predno se smejo v smislu zakona uporabljati. Svarim torej pred brezskritično eksploatacijo materiala tem bolj, ker mora ravno pri postenih cenitih omajati zaupanje v vašo nepristranost, s tem pa temelj uspešnega poslovanja.

Isto velja o pretiranem formalizmu. Resnica je, da nekaj reda mora biti tudi v davčnem postopanju, že radi tega, da se odmera, ki trpi že po drugih neprilikah, še bolj ne zavleče. Gotovo je tudi, da bi naši

avkoplačevalci včasih res ne zaslužili ozirnosti, ker se z uprav neverjetno malomarnostjo dajo kontumacirati in s tem sami zapravijo po zakonu jim zajamčeno možnost sodelovanja. Opozorjam pa, da imate po zakonu le pravico, ne pa tudi dolžnost kontumaciranja in da slepo uveljavljanje te pravice ni vedno niti finančno koristno. Priporočam vam torej, da predlagate komisijam uporabo kontumacijskih določb le ob očitni zanikrosti ali dolžnosti cenizov, kakor v obče ni združljivo z načeli moderne uprave, da preveč važnosti polaga na formalnosti.

Varnite se pa tudi stvarne malenkostnosti. Če par malih in najmanjših odlet — Bog z njimi! Kakor ni nobena nesreča, če se pri dohodkih, ki gredo v stotisoče, ne iztisne zadnja stotica. Ne trajte časa z delom, ki s finančnim efektom ni v nikakern razmerju, v prizadevanju pa vzbuja čut osebne mržnje in šikanoznosti ter nas vrhu tega še izpostavlja očitku, da smo v birokratični zaostalosti prespali vse razvoj zadnjih let.

Polagam vam vse to na srce, ker je davčno breme brez dvoma težko že po zakonu samem in v naši kraljevini za nekatere pokrajine še občutnejše radi različnosti zakonodaje. Ni torej umestno, da se ta nezadovoljivi položaj postruje še z neracionalno ali celo krivično prakso. Seveda pa krivice še ne vidim v tem, da se ne ustavi pred onimi, ki bi v zaslepljenem egoizmu svojo itak že krepko gospodarstveno pozicijo radi utrdili še s tem, da se skušajo odtegniti tudi le približno pravilni ugotovitvi odmerne osnove. Nasprotno! Finančno in socialno je le v redu, ako z dobro utemeljenimi in posebno skrbno pripravljenimi predlogi omogočite komisijam, da preprečijo baš take poskuse. Prepričan sem, da vam bodo rade sledile in čislam njih uvidenosti in poštenost previsoko, da bi vas bilo treba opozoriti, da se v to svrhu pri vsi obzirnosti, ki ste jo dolžni komisijam, poslužite pravice priziva. V varstvo državne zaklada, pred vsem pa v zaščito lojalnih interesov pa je vaša dolžnost, da v skrajnem slučaju predlagate tudi uvedbo kazenskega postopanja.

Ako se v drugih pokrajinah na očitno škodo države in kakor v zasmeh tisočev in tisočev, ki trpi radi državno finančnih težkoč, postopa drugače — česar pa ne verjamem — je to stvar, ki izključno briga tamošnje organe in tiste faktorije, ki so poklicani, da branijo celokupnost, vaša pa le, da se ravinate po mojih navodilih. Ako mi sledite, bomo pred svojo vestjo in pred javnostjo lahko zagovarjali »specijelno slovensko davčno prakso«.

Ameriška moka na Slovaškem cenjeja ko madžarska. Slovaška je do zadnjega časa dobivala mnogo moka iz Madžarske. Odslej bodo naročali Slovaki rajši ameriško moko kakor pa madžarsko, ker jim pride ceneje klub daljnemu prevozu in visoki ameriški valutni.

KOLKOVANJE VLOG IN ODLOČB V REKLAMACIJSKEM POSTOPANJU PRI ŽELEZNICAH.

Železniške uprave v Sloveniji zahtevajo pri reklamacijah, kadar niso upravičene, za vlogo takso po tar. post. 1. (3 dinarje) in za odlično takso po tar. post. 3. in 4. (10 Din). Pa tudi kadar so reklamacije upravičene, se kolkovina ne pobere le za prvo vlogo, dočim se nadaljne vloge, na primer urgence, smatrajo za kolkovini zavzevane.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je smatrala, da ta praksa ni v zakonu povsem utemeljena in je naprosila finančno delegacijo v Ljubljani, da avtoritativno objasni kolkovno dolžnost železniških reklamacij.

Finančna delegacija je na to prošnjo z razpisom z dne 9. junija, št. B. II. 30/43 določila sledeče:

Vloge v reklamacijskem postopanju pri železnicah so v smislu tar. post. 44 točka v avstr. prist. zakona in pripombe 3 k postavki 1 takse tarife brezizjemno kolka proste; naj se vlagajo pri obratnih uradih ali pri oblastvih, katera te urade nadzorujejo; pri upravi državnih ali privatnih železnic, kakor je na primer južna železnica; naj gre pri tem za prve vloge, s katerimi se prvotno stavi določna zahteva, ali pa za poznejše vloge v istem predmetu, s katerimi se prve vloge dopolnjujejo oziroma njih rešitev urgira.

Kar se pa tiče rešitve teh vlog, je razločevati med a) obratnimi uradi in nadzorovalnimi organi privatnih železnic in obratnimi uradi državnih železnic po eni strani in b) nadzorovalnimi oblastvi (direkcijami, inšpektoratu) državnih železnic po drugi strani. Le pod točko a) omenjene organe je vspejati prevoznim podjetjem v zmislu tamošnjih izjav in le emanacije teh organov imajo značaj gola kupčijskega poslovanja, ne pa uradovanja. Dosledno so tudi le reklamacijske rešitve teh organov brezizjemno in brezpogojno kolka proste, naj se z njimi zakveti strank ugodni ali ne.

Drugeče pa je, če gre za rešitve nadzorovalnih oblastev državnih železnic. Po tar. post. 75 točka a, opomba točka cc avstr. prist. zakona, ki je po členu 25 taksnega zakona še zmiraj v veljavi, so nadzorovalna oblastva državnih industrijskih podjetij, med katera spadajo brezdvomno tudi državne železnice, v zmislu pristojbinskih predpisov javna in oblastva in živjajo kot taka osebno pristojbinsko oprostitiv. Odločbe javnopravnih oblastev pa so na temelju zavezane taksi postavke 5 takse tarife, ako so za to izpolnjeni v tej postavki in v členu 4 taksnega in pristojbinskega pravilnika predvideni uslovi. Po točki 5 ravnokar citiranega člena pravilnikovega so od te takse izvzete samo one rešitve takse prostih vlog, s katerimi se zahtevami stranke ugodni. Ako se pa zahteva kot neutemeljena odkloni, je plačati takso tako za rešitev po postavki 5 kakor tudi za vlogo po postavki 1 takse tarife, toda šele potem, ko postane odločba izvršena, to je končno veljavna (pravno močna).

Zasedanje prizivne komisije za dohodnino. Spričo eminentnega interesa približnih krogov na poslovanju prizivne komisije za dohodnino je Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo v svoji zadnji plenarni seji sklenila zaprositi delegacijo ministrstva financ, da ukrene, kar je potrebno za bližnje sklicanje prizivne komisije. Gospod finančni delegat se je takoj odzval zbornični prošnji ter sporočil, da bo prizivna komisija za dohodnino sklicana, čim bodo vsi od davčnih oblasti predloženi prizivni spisi preizkušeni in poročevalci predložili zadostno pripravljene. Po vsej priliki se to zgodi kakor lansko leto tekom meseca julija. Pri tej priliki boji ugotovljeno, da naša finančna uprava posluje v jako težavnih razmerah, ker ima na razpolago le skromno število izravnane uradništva. V novih razmerah ima zlasti strokovni oddelek i delegacije, kjer se obravnava dohodninski prizivi, jako razsežen, težaven in odgovoren delokrog, ker je moral prevzeti poleg avtomatičnega prirastka poslov še druge nove agende. Ne smemo pozabiti, da je vsled neugodnih plačnih razmer naš davčni upravni na razpolago jako malo število uradništva, osebno uradništva z akademskim izobrazbo.

Novo rusko žitno posojilo. Ker je doseglo prvo rusko žitno posojilo zelo lep uspeh, namerava boljševiška vlada izdati obligacije za novo žitno posojilo v znesku 60 milijonov pudov žita. S prvim posojilom bo značala skupna vsota 90 milijonov pudov žita.

Računanje v zlatih kronah na Madžarskem. Zveza madžarskih tovarnarjev vijakov je sklenila, radi nizkega tečaja madžarske krone izstavliti fakture v zlatih kronah. To svojo namero je prijavila komisiji za določanje cen, ker ta ni ugovarjala, se je nadejati, da bodo tej zvezi sledili še drugi industriji, ker vlada napram madžarski kroni veliko nezaupanje in ker vedno računajo s še nadaljnjim nazadovanjem madžarske krone.

Carinjenje blaga v Porenju. Iz Koblenza poročajo: Medzavezniška nadkomisija je v zmislu bruselskih sklepov ukazala razglasiti carinsko odredbo, po kateri bi se morala plačati carina za blago, ki se izvažajo iz Nemčije v Porenju.

DOBAVE.

Dobava gradbenega materiala. V pisarni inženirskega odelenja Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila dne 30. junija t. l. oферtalna licitacija glede dobave gradbenega materiala in sicer 2000 kg apna, 50 kg gipsa, 90 kg žebelja, 3 kg cina in 4 kub. m jelovih desk. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava gasilskih priprav. V pisarni inženirskega odelenja Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila dne 25. junija t. l. oферtalna licitacija glede dobave gasilskih priprav. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava gorske krede. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 30. junija t. l. oферtalna licitacija glede dobave 5000 komadov smolnatih bakelj. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava smolnatih bakelj. Pri ravnateljstvu drž. železnic v Subotici se bo vršila dne 30. junija t. l. oферtalna licitacija glede dobave 5000 komadov smolnatih bakelj. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dnevne novosti.

— **Komisija za izseljeniške zadeve.** Minister za socialno politiko je sestavljal izseljeniške zadeve, odločala o inozemskih pomih listih in sodoločila pri podeljevanju koncesij na poplavljenih tleh.

— **Za hitrejšo rešitev vlog.** Minister za šume in rude je izdal naredbo, da se morajo vse nerešene vloge rešiti tekom 15 dni. V bodoče se morajo rešiti vse vloge tekom enega meseca.

— **Učiteljsko vprašanje.** Pri prosvetnem ministrstvu se je vršila te dni konferenca referentov za ljudske šole, na kateri so razpravljali o učiteljskih nagradah, pravicah in dolžnostih ter o učiteljskih. Prosvetno ministrstvo bo v kratkem objavilo potek razprav omenjene konference.

— **Iz vojaške službe.** Za načelnika generalštabnega oddelka je imenovan polkovnik Milan Ječmenič, dosedanji član razmejivne komisije z Italijo.

— **Reciprociteta glede izobešanja zastav.** Listi poročajo, da je italijanska vlada sporazumna s tem, da smejo tudi naša društva, agencije itd. v Italiji izobešati svoje zastave na isti način kot italijanske pri nas, to je na častnem mestu državne zastave, zanjo pa svojo.

— **Gibanje vojvodinskih protestantov.** Protestanti Vojvodine zahtevajo, da bi se ustanovila na kakšni naši univerzi tudi fakulteta za izobrazbo protestantskega duhovništva.

— **Odpuščen radi demencialni.** Šef javnega oddelka subotičke policije Peter Budak je bil odpuščen iz službe, ker je neprestano demencialno svoje predpostavljene in podložne uradnike.

— **Delovni čas v trgovskih podjetjih.** Ministrstvo za socialno politiko je dovršilo načrt uredbe, ki bo regulirala delovni čas v trgovskih podjetjih. Na podlagi te uredbe bodo trgovski pomočniki lahko zaposleni od 8. do 10. ur dnevno, kakor pač zahteva vrsta dotičnega podjetja.

— **Josip Perdan T.** V petek je umrl na Dunaju na posledični operaciji, veličnjak in posestnik g. Josip Perdan. Polkovnik je bil delaven in poštvovalen narodnjak, ki je mnogo storil zlasti za našo Ciril-Metodovo družbo. Prepeljal ga bodo v Ljubljano. Bodi ohranjen poštvovalnemu delavcu narodnjaku časten spomin!

— **Razno nesreče.** Burja Josip, sin posestnika iz Gradišča je šival neko konjsko opremo. Pri tem pa mu je šivanka spodletela, vsled česar se je sunil v oko in ga občutno ranil. — Černič Franja, žena posestnika v Ljubljani je nesla v koso na podstrešje seno, pri čemur pa je padla raz lestve in si zlomila desno nogo. — Nagode Ivanu, delavcu na žagi Ivana Furlana v Dol. Logatcu je cirkularna žaga odtrgala desno roko. Vse ponesrečence so pripeljali v bolnico.

— **Pretep.** Večja družba pijanih pomočnikov je v nedeljo ponoči delala kralj po Tržaški cesti. Pred hišo št. 16 so se ponočnjaki ustavili ter pričeli lomiti noko bgrajo. To pa je bil tamkaj stanujoči okrajni gozdar Franc Kalan, kateri je hotel razgrajati razpodiči. Med tem pa se je eden izmed njih udaril tako močno s kolom po glavi, da mu je izbil oko. Gospod Kalan je bil še toliko pri moči, da je napadal občudral in ga izročil na pomoč mu došlema stražniku. Kalan je moral vsled težke poškodbe v bolnico.

— **Pretep v gostilni.** Na Javorniku so se stepili fantje v neki gostilni. Ker je tjo že pozno zonočje, je gostilničar napovedal policijsko uro, kar pa fantom ni bilo všeč. Zato je gostilničar naprosil delavca Petra Hafnerja, naj mu pomaga, da zmečeta prijetilne goste iz gostilne. Hafner je res prišel za to delo in ga tudi takoj končal, ker mu je prvi, neki Pavlič, ki ga je Hafner zgrabil, porinil nož v trebuh. Hafnerja so težko bil, porinili pripeljali naslednjega dne v bolnico.

— **Kolo.** ki je bilo ukradeno izpred justične palače Ivanu Pirnatu z Glince, je bilo zaplenjeno od orožnikov v Štepanji vasi. Tat je pobegnil.

— **V Mavčičah** je bilo ukradeno Josip Draklerju iz Praš, iz veže Antona Žirovnika kolo »Dirkopp«, vredno 2500 Din.

— **V Bukovju** je ukradel neznan vlomilec posestniku Josipu Druškoviču nekaj obleke, perilo in uro s težko srebrno veržico v skupni vrednosti 3000 Din.

— **V Zagorici** je bilo ukradeno Antonu Spilicu modro krilo, 2 ženske obleke, črna obleka, 15 robocev in zlata tanka veržica, v skupni vrednosti 4000 Din.

— **V Trebnjem** je ukradel neki neznan potepuh izpod zgoljavja v postelji Francetu Planinšek, bankovec za 100 Din, trgovcu Jožetu Novaku pa je izvil iz nekimi ponarejenim listikom 300 Din in pobegnil.

— **V Šmarju pri Jelšah** je napadel neki neznanec v gozdu na Koretnem posestnikovo hči Marijo Jezovšek in jo hotel posiliti. To se mu ni posrečilo, pač pa je vzel pri tej priliki dekletu denarico, v kateri pa je bilo neka družina in pobegnil.

— **Velika poneverba.** Glasom prijave češkega konzulata v Ljubljani je izvil Kašparik Jan v Lipniku na Moravskem s ponarejenimi podpismi in zlorabo uradnih žigov od Zvezne splošne državne banke bančniš in hranilničnih uradnikov v Pragi 25.000 Kč in poneveril poleg tega istotam še 5100 Kč. Kašparik ima potni list, izdan v Pragi in veljaven za potovanje po Avstriji, Nemčiji, Jugoslaviji in Italiji.

— **Nasedel** je kovač Ivan Kapus, v Jar. Rovtavih 30 letnemu Ivanu Medvedu, doma nekje na Primorskem, na ta način, da mu je dal za stari 1000 kronski avstrijski bankovec pod pretvezo, da je veljaven, 250 Din. Po tej kupčiji jo je mož seveda hitro odkuril.

— **Tatinski vlačugar** je že 14 krat predkaznovani France Likozar, doma iz Senčurja pri Kranju. Ukradel je posestniku Janezu Ješe v Gorenji vasi iz sukujčka 1370 Din in je pobegnil proti Kamniku.

— **Pojasnilo.** Gosp. Alojzij Meserko, trgovec v Ljubljani, javlja, da ni identičen z bratom Alojzjem in Ivanom Meserkom, ki sta bila pri zadnji poroti obsodjena radi tatvine.

— **Celjske novosti.** Češki otroci v Celju. V počitniških obdobjih naše mesto 60 čeških otrok. Akcija, katera ima namen, da se ustvarijo čimprisknejši odnosi med našimi in bratskim narodom vodi »Česko srce«, katero namerava v prihodnjem letu povabiti naše otroke na Češko. — S neg je minule deževne dni zapadel višje ležeče hribe Savinjskih planin. — Najdeno truplo V petkovi štetivki našega lista smo poročali, da je v potoku Koprivnički tonila triletna deklica Dora Kmetič. Otroško truplo so te dni potegnili iz vode v bližini Rudarske šole. — **Zadružna Zveza** v Celju ima svoj letošnji občni zbor

dne 27. junija ob 9. uri dopolodne v sejni dvorani Mestne hranilnice. — Radi tatvin, katere je izvršil okrog Polzele v Savinjski dolini 26letni Jože Svetko, je bil isti od celjskega okrožnega sodišča obsodjen na šest mesecev težke ječe.

— **Varnostne odredbe** v Celju. Iz Celja nam poročajo: Ker smo zadnje dni čitali strašno vznemirjalne vesti iz Maribora o dogodkih, katere povzročajo v vseh tamkajšnjih slojih prebivalstva neredno prihajanje »Jutra« v Maribor, so merodajni faktorji v Celju za tak slučaj, ki se utede nekega lepega dne tudi v našem mestu prigraditi in bi znal povzročiti strahovite eksplozije in druge neprijetnosti, pričeli in siliti na varnostne odredbe, ki se bodo izdale za take dni. Sestala se je že tozadnja komisija, ki ima nalogo, sestaviti za take dni važne varnostne ukrepe. Imela je te dni že par sej in kakor čujemo, so se na teh sejah sklenile in formulirale sledeče varnostne odredbe, ki bodo izdane in pikačirane te dni po našem mestu. 1. Prepoznati prihod »Jutra« v Celje bo naznanilo na Niklavčevem hribu šest topovskih strelcev. 2. Pred upravo »Jutra« v Aleksandrovi ulici se bo kakor razgrinja avtomatična železna ograja, ki bo ščitila Kovačevo ulico pred navalom radovednega občinstva glede poizvedovanja, kje je ostalo »Jutra«. 3. Raznašalka bo takoj dobila na pomoč varnostne organe v osehah celjskih pometacev, ki bodo z dolgimi brezovimi metlama odganjali radovedno občinstvo, ki bi jo nadlegovalo in spraševalo o vzrokih zamude prihoda »Jutra« v Celje. 4. Telefonska služba se takšen dan takoj ukine, ker bi drugače obstojala nevarnost, da vsled vednega brnenja telefona ogluše in postanejo nevarne telefonstije. 5. Natakariji po kavarnah in restavracijah si bodo zanašili neseja z vato, da ne bodo slišali neprijetnega povpraševanja po »Jutra«. 6. Kuharicam ob takih dneh ne bo izhodi iz hiše sploh dovoljen. 7. Vsi šefi raznih odvetniških pisarn in uradov imajo nalogo zaposliti razne svoje gospode uradnike, ki bi znali biti opolodne doma rabljani, če bi našli »Jutra« pri kosju na mizi, čež opolodanske ure, ter jih zvečer toliko prej pustiti iz pisarne, to pa samo v slučaju, če bodo šefi pisarnic sigurni, da je »Jutra« gotovo že v Celju, da se tako kuharice reši strahu in bojazni pred »kaj bojo pa rekli gospod, če ne bodo našli »Jutra« opolodne na mizi«. — Izdalo se bo še nekaj manjših točk te varnostne odredbe in je torej upati, da je vsestransko zavarovan naš »Savinjski biser« pred tako katastrofo, ki bi je po vzgledu Maribora nekega lepega dne utedegnulo prestati tudi naše starodavno Celje. Merodajnim faktorjem, ki so tako hitro oskrbeli te varnostne odredbe, gre zato vsakekor vsa čast in priznanje.

— **Mariborske novosti.** S sobotnima dvema porotnima razpravama, ki sta bili v svrhu zaslišanja nadaljnje prič preložene, je končano letošnje poletno zasedanje porote. Skupno se je razpravljalo o trinajstih slučajih, od katerih so bili trije preloženi. Vsem devetim obsojenim obtožencem odmerjene kazni znašajo skupno nad 37 let ječe. — Od 4. do 16. t. m. so se na tukajšnjem državnem moškem učiteljskišči vršili zrelostni izpiti, ki jim je predsedoval višji šolski nadzorik dr. Leopold Poljanec. K izpitem je bilo pripuščenih skupno 68 kandidatov ozioroma kandidatinj. Od teh jih je 15 napravilo izpit z odliko, 39 pa jih je bilo spoznano zrelim. — Pri pripravljavanju strehe je 15letni Josip Čuš, valenec pri izdelovanju orgelj Brašna, spodrsnil ter obvisel z rokami na žici električnega voda. Domači so ga sicer kmalu rešili iz nevarne položaja, vendar pa je fant dobil opekline na rokah. Na rešitvi postaji so mu nudili prvo pomoč, nato pa so ga izročili v domačo oskrbo. — Minulo nedeljo zvečer se je Simon Koren, delavec pri tvrdki Scherbaum, vračal iz nekega vinočaja v Pesnici proti domu. Ker ni imel ognja da bi si prižgal cigareto, je zaprosil nekega mladeniča, ki je prihajal z dekletom nasproti, za žgalice, obenem pa si je dovolil proti dekletu šaljive opazke. To je fanta tako razjarilo, da je z nožem sunil Korena v levo stran prsi. Domačini, ki so našli Korena težko ranjenega, so pozvali voz rešilne postaje, ki ga je prepeljala v javno bolnico. — **V torek 19. t. m. se zaključila letošnja gledališka sezona v vzporeditvijo Mollerove komedije »George Dandina«.** — Pavel Frank iz Pobrežja je pri državnem mostu povozil s svojim kolesom iz nepravilnosti 7letnega otroka in ga lahko poskodoval.

Trbovlje v rokah rudarjev.

Pokrajniska uprava je razpustila dosedanjí gerentski svet ter gerenta učitelja g. Roberta Plavšaka, ekspozenta demokratske stranke razrešila dolžnosti in predala gerentstvo našemu staremu prijatelju Mihatu Korenu in imenovala kot njegovega namestnika g. Velkavrhna, učitelja. Za člane sveta so imenovali: župnik Franc Časli, rudarji Franc Strman, Tone Zupančič, Franc Kovačič, Stanek Kolenc, krojač Ante Suntajs, trgovski pomočnik Ivan Kralj iz Hrastrnika, bolniški strežnik Jože Letnik, kmetovalec Alojzij Grčar in uradnik premogokopne družbe Herman Kolbesen. Iz navedenih imen se vidi, da so v novem gerentskem svetu zastopani pravično vsi stanovi.

Do sedaj so vse stranke imenovale različno gospodo v gerentske funkcije in ravno radikalna stranka je prva, ki vpoštevava nas rudarje, delavce v smislu svojega globoko zamišljenega programa, ki nosi skoz in skoz socialistično obilježje. Naša dolžnost bo predvsem tudi pokazati na pozitivnem delu, za široke rudarske mase brez razlike političnih strank, da smo vredni tega zaupanja. Mi zavedni radikalrudarji v Trbovljah bomo vodili politiko miru, sporazuma in resnega dela, zavzemali se bomo za črna trpina po jamah, pa naj si bo on, kakršnegakoli političnega prepričanja, in ne tako, kakor so to delale druge stranke, ki so ščitile že tako preveč mogočno Trboveljsko družbo in ostalo gospodo v Trbovljah. Pri nas velja princip: ista pravica za rudarja, kakor za gospodo.

Celokupno delavstvo Slovenije pa pozivamo, da se organizira v Radikalni stranki, ker je ta stranka prva in edina pokazala, da je njena namerjena volja, vpoštevati mlade ljudi in jim izročiti samoupravo v občini, kakor je to predvideno v širokogrudnem programu, katerega so zasnovali Velizar Markovič, Teodorovič, Paču, Pašič in Protič.

Zavedni radikalrudarji.

Iz društvenega življenja.

— **Filharmonična družba.** Občni zbor se je vršil sredi v pevski dvorani Glasbene Matice. Zborovanje je otvoril predsednik g. Lajovic, nakar je prečital tajnik svoje poročilo, iz katerega posnemamo kratko to-le: Družba je preživela prvo doletno poslovno dobo, odkar je prešla v slovensko posest. Početkom so Nemci precej napadali družbo, češ da se godi krivica nemški kulturi od slovenskih prevratnikov. Dne 14. julija 1921 je bil voljen prvi odbor, ki je deloval dve leti. Kljub temu, da so ti nemški napadi sedaj ponehali, pa je treba vedno le še stroge pažnje. Dolžnost je, da branimo svojo naravno svojino in gojimo našo jugoslovensko glasbo. Stvarni pogoji so nam po tem delu podani. Družba je v tej dobi živahno delala posebno glede poslopa in je tudi vsestransko podpirala koncertno delovanje v temi zvezdi z Glasbene Matice. Leta 1921 so bili voljeni v odbor gg. Lajovic Anton, dr. Kimovec Franc, Skafar Josip in Adamič Emil. Namestnika Kostnapiel Aleksander in Stritof Niko. Odposlanca Glasbene Matice sta bila Adamič Emil in Stritof Niko. Filharmonična družba je podružnica Glasbene Matice in pošlje ta v odbor pet odposlancev. Ti so bili gg. Eržen Ciril, Hubad Matej, dr. Krejčí Viljem, Mahkota Karol in dr. Žirovnik Janko. Zastopnika pevskega zbora gg. Prunk Josip in Peruzzi Ivo, zastopnika orkestralnega društva pa gg. dr. Karlín Ivan in Pertot Gustav. Po odobrenju tajniškega in blagajniškega poročila, ki je kljub težkim izdatkom ugodno, je bil voljen novi odbor in sicer gg. Lajovic Anton, Adamič Emil, Mihič Josip in Ravnik Anton; namestnika Stritof Niko in Lovšec Anton; pregledovalci računov pa gg. Rozman, Pretnar Fran in Mušič. S tem je bil dnevi red izčrpan in zborovanje zaključeno.

— **Svobodomiselnim abiturientom!** Še malo in zapustili boste srednje šole. Odloditi se bo treba za celo življenje, s stremljenjem za dosego izbranega poklica boste stopili v jeseni na visoko šolo. Gmotni položaj večine naših dijakov-akademikov je težak. Radi tega pa ne sme nikdo kloniti dnhom, vsak kdor čuti za visoko šolo odprto glavo in veselje do študija naj se ne straši preveč težkega gmotnega stanja, ker storilo se bo vse, da se študij omogoči vsakemu. Dolgo časa smo čakali Slovencev, da smo dobili domačo univerzo. Kot avstrijski podaniki so prednamci — abiturienti sanjali o tej največji in najvažnejši domači kulturni instituciji, ko so odhajali na Dunaj in v Gradec. Danes pa se zdí, kot da bi ravno oni, ki izstopajo iz srednje šole želeli na visoke šole v tujino. Opozorjamo tukaj na dva razloga, ki govorita proti tujini in za dom. Prvi je: težji gmotni položaj posameznika v tujini kot doma. Drugi pa: zavedati se moramo, da naših jugoslovenskih univerz ne tvorijo samo naše moči, to so, gg. profesorji, ampak ravnotako slušatelji, čas za študij v tujini naj vsak preloži na poznejše semestre, ko nastopi za to potreba. Za sedaj pa pridite k nam, da okrepite vrste slušateljev naših univerz in da okrepite vrste naših društev. J. A. D. »Triglava«, podružnica Ljubljana vabi vse abituriente, ki nameravate študirati na ljubljanskih univerzih, da stopite vsaj, da tako pomnožite število akademikov svobodomiselnega narodnega društvenega organiziranin pri delu za razširjenje naših idej, ter pri delu v društvu. Kulturnoznanstvena, pevška, dramska in sokolska sekcija vabijo delavce, kdor rabi kakršnekoli informacije, naj se obrne pismeno na odbor J. A. D. »Triglava«, podružnica Ljubljana, univerza. Vabimo vas, da pridete k nam, v tem duhu vas pozdravljamo! Za odbor: Franjo Baš, cand. phil., t. č. predsednik; Engelbert Gostiša, jurist, t. č. tajnik.

Dopisi.

KOČEVJE.

Na južnem delu kočevskega mesta se dviga pomno sopolje z nanovo dozdanim drugim nadstropjem — prejšnji Studentenheim, sedani Dijaški dom, last družstva »Kočeviski Dijaški dom«. Ravnikar se dovršuje na njem zadnja dela dozidave in poprave, in tudi notranja oprema bo kmalu gotova, tako da se bo sopolje s prihodnjim šolskim letom lahko izročilo svojemu namenu, sprejetom po zmerni ceni v popolno oskrbo gojence kočevske realne gimnazije.

Legs poslopja je idealna: na čelni strani cvetlični vrt, na nasprotni pa obširno dvorišče z velikim gospodarskim sopoljem; na severnem koncu se ga dotika poleg dovoljne ceste travnik, na južnem pa krasen park s sadnim drevjem in smrečkami, ki dajejo tudi v najhušji vročini prijeten hlad. V kakih petih minutah prideš po poljski cesti do podnožja kočevskih gor (Friedrichstein), pokritih s smrekovimi in bukovimi gozdovi. Okraj glavne ceste se razprostirajo do Rinže obširni travniki in njive, po večini last Dijaškega doma, ki bi sčasoma lahko vodil večjo lastno ekonomijo.

Poslopje samo ima dovolj prostora za približno 50-60 gojencev. Društveni odbor in vodstvo zavoda bosta poskrbela, da bodo dobivali gojenci dovolj tečne hrane, v prostem času, po izvršenem delu, pa primernega razvedrila, tako da bodo starši lahko z mirnim srcem zaupali svoje otroke zavodu.

Ker se bo letos otvoril na kočevski gimnaziji peti in potem vsako leto nov razred do osmega, se priporoča staršem, da pošiljajo svoje otroke študirat na to gimnazijo, ki ni prenapolnjena, in jim tudi pri sedanjem pomankanju primernih dijaških stanovanj po večjih mestih zavest, da pridejo njih sinovi v dobro oskrbo.

Društveni odbor je pobosil ravnateljstvo kočevske realne gimnazije, da dajo natančnejša pojasnila glede sprejema v Dijaški dom.

Solstvo.

— **Državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani.** Vpisovanje za šolsko leto 1923-1924 se vrši dne 2., 3. in 4. julija t. l. vsakokrat ob 8. do 12. ure dopolodne. Pogoji za vstop v I. letnik so: dovršeni 4. razred srednje ali 4. razred meščanske šole ali 4. razred liceja ali pripravljani razred dvorazredne trgovske šole in starost 14 let. Ako bo še prostor na razpolago, je mogoče vstop v prvi letnik tudi učenec in učenka, ki so dovršili 3. razred meščanske šole. Za tiste, ki so obiskovali nemščino kot obvezni predmet, ni nobenega sprejemnega izpita, vsi drugi pa morajo delati sprejemni izpit iz nemščine čez snov meščanski šol. Prednost imajo pri sprejemu tisti, ki so bili odklonjeni lansko leto, ako predložijo dobro izpričevalo 4. razreda srednje ali meščanske šole oz. liceja. Da ne bo take gneče, kakršna je bila pretečno leto, se naznana, da pri vpisovanju ne bo še nihče sprejet. Pri sprejemnih izpitih, ki se vrše dne 5. julija, začenši ob 8. uri zjutraj, se bo odločilo, kdo je sprejet in kdo odklonjen. Zato je brez pomena, če pride učenec ali učenka pri vpisovanju prvi ali zadnji na vrsto. Nanovo vstopajoči učenci in učenke morajo predložiti krstni list in zadnje šolsko izpričevalo.

— **Na drž. moškem učiteljskišči v Ljubljani** je vpisovanje v I. letnik za šolsko leto 1923/24 v soboto dne 30. junija od 8. do 11. ure. Pogoji vpisa je dovršeni nastavni razred meščanske šole ozir. 4. razred srednje šole. Učenci naj prinesejo s seboj zadnje šolsko izpričevalo in krstni (rojstni) list. — **Ravnateljstvo.**

— **Razstava drž. strok. šola** za puškarstvo v Kranju priredi ob sklepu šolskega leta dne 28. junija razstavo puškarških, kopitarških in graverskih izdelkov ter risb in dela modeliranja v gimnaziji, II. nadstropje na levo. Razstava bo otvorenja dne 28. junija t. j. na Vdov dan ob 10. uri ter bo odprta: dne 28. junija od 10. do 12. in od 14. do 17. ure in dne 29. junija od 9. do 12. ure.

Sport in turistika.

LJUBLJANA.

Lahkoatletični meeting S. K. Primorje. V nedeljo se je vršil na igrišču S. K. Primorje lahkoatletični meeting juniorjev, ki je kljub mali udeležbi precej dobro uspel. Od ostalih klubov se je meetinga udeležila samo Ilirija s par zelo dobri močmi. V damski konkurenci pa je nastopila samo ženska lahko-atl. sekcija Primorja. — Kljub nezadostni, graje vredni reklamni in slabemu vremenu je naše občinstvo v precejšnjem številu posetilo to prireditve, ki je bila dovolj dobro organizirana in so se točke programa izvajale hitro druga za drugo brez dolgih mučnih pavz. V nastopnem podajamo dosežene rezultate, izmed katerih je par novih slovenskih rekordov: 50 m juniorji pod 18 leti: 1. Stepišnik (Ilir.) 6.4 (sl. rekord), 2. Lah (Prim.), 3. Svetič (Ilir.) 5.5 tekmovalcev. — 50 m dame: 1. Prevec 6.4 (slov. rek.), 2. Santel, 3. Dolničar (vse Primorje 4 tekmi). — 100 m juniorji: Valtirič (Prim.) 11.2 (slov. rekord), 2. Starc (Prim.), 3. Lah (Prim.), — 200 m pešhoja: Bettini (Prim.) 10 (slov. rekord). Kot drugi sledi izven konkurence Škrninar (Prim.), 3 tekmovalci, 1 odstopil. — Disk: 1. Dekleva (Prim.) 30.2, 2. Borštnar (Ilir.), 3. Valtirič (Prim.), 4 tekmovalci. — Troskok: 1. Perpar (Prim.) 11.64 (slov. rek.), Jančič (Prim.), (2 tekni). — Skok v dalj, z zaletom, dame: 1. Santel (Prim.) 4.68, 2. Prevec (Prim.) 4.58, 3. Tancig 3.12, 3 tekni. 1000 m tek. juniorji: 1. Perše (Ilir.) 3.12, 2. Hladnik (Ilir.), 3. Ravnikar (Prim.), 3 tekni. Štafeta 4x50 juniorji: 1. Ilirija 26, 2. Primorje. — Štafeta 4x50, dame: Primorje 31 (1 štafeta). — Štafeta 4x100 juniorji: 1. Primorje I. 51, 2. Primorje II. (2 štafeti).

Hazena Ilirija : Primorje 5 : 0. Pred lahkoatletičnem meetingom se je vršila prijateljska rokometna tekma med hazanama navedenih dveh klubov. Igralo se je od obeh strani v prav živahnem tempu.

CELJE.

Napovedana tekma med atletiki Celje in S. K. Slovan Ljubljana — v Celju — se vsled odpovedi Atletikov ni vršila. Čudno je postopanje Atletikov, ki so tekmo odpovedali baje vsled obolelosti Dürschmieda šele takrat, ko je moštvo Slovana že prišlo v Celje ter s tem naprtili sebi velike stroške in gostom nepotrebno pot.

Valtrič in Perpar, znana lahkoatleta S. K. Primorje sta postavljena v jugoslovenski lahkoatletični reprezentančni team, ki tekmuje na olimpijadi v Göteborgu na Švedskem, kamor odpotojeta dne 26. t. m.

Izpred sodišča.

SAMOVOLJNI IZPOSJOJEVALEC

Je vozač pive Josip Kavšek. Da je mogel iti v predpustu na ples, si je preskrbel denar na ta način, da ni izročil skuščika za pivo v znesku 164 Din svojem gospodarju Juriju Cerovski. Obtoženec trdi, da si je izposodil denar, je ker Cerovski ni bilo, da bi mu dal predujem in da je hotel v 2 tedenskih obračunih poravnati. Ker pa so tako posojila zaupnega denarja prepovedana, je bil obsodjen na 1 teden zapore, povrniti mora denar, všteje pa se mu v kazni preiskovalni zapor.

SUMLJIV STRAŽNIK.

Katji Medenovi se je pridružil pred Kersičevu gostilno v Šiški neki Znidaršič in je rekël, da je stražnik. Začela sta se pripraviti in prerivati in pri tem je zmaknil pet bankovcev po 10 Din. Kljub temu, da je obtoženec tajil tatvino, češ da je imel sam dovolj denarja, so priče potrdile obtožbo in je bil Znidaršič obsodjen na 6 dni zapore in mora vrniti ženi 50 Din in plačati stroške.

Že 104.

Železniškega odpravnika v Šmarju Pompeja je nahnul pri oknu blagajne posestnikov sin France Škerjanc, kateremu Pompe radi nespodobnega vedenja ni hotel dati vozni listov, z besedami izkoriščevalec šmarske občine in veriznik z ukradenim blagom. Ker je s tem žalil javnega funkcionarja v službi, je bil Škerjanc obsodjen na 100 Din globe ali na 1 dan zapore.

Sokolski vestnik.

— **Sokolski zlet** v Dubovniku. Na Vidov dan se bo vršil v Dubrovniku sokolski zlet mostarske župe, ki je za ljubljansko najmočnejša v jugoslovenskem sokolskem savezu. Pripravljani odbor pridno pripravlja vse potrebno, da bo zlet izpadel čim svečanejši.

Novosti iz Primorske.

— **Slovenska fašista** pri Mussoliniju. Te dni je sprejel ministrski predsednik Mussolini neko furlansko fašistovsko deputacijo. Zlastno je dejstvo, da sta se te deputaciji priključila tudi dva slovenska fašista, učitelj Banelj in deželni uradnik Feternel, ki sta tekom kratkega časa izgubila ves narodni ponos in se prelevila v »zvesta« Italijana, najbrže v sladkem upanju, da ilma bo fašistovska stranka pripomožila do kaknega mastnega mesta. Mussolini se je z njima deli časa razgovarjal in izrazil svoje upanje, da pride čimprej do duševne fuzije obeh narodnosti.

— **Družniska tragedija** v Istri. V novih vasi pri Brtoniglu v Istri, sta živila zakonca Dubac z njunim nečakom Sepičem, ki sta ga vsled pomanjkavanja lastnih otrok vzela za svojega. Anton Sepič je spočetka gospodaril skrbno, po vrtnitvi iz vojne pa se je poročil z neko vdovo Požar, ki mu je pripeljala v hišo tudi dva otroka. Z nevesto se je naselil v hišo tudi družinski prepir. Stara dva, sta pričela sovražiti svojo nevesto, nsta pa mogla nicesar ukreniti, ker sta že prepisala posestvo na svojega nečaka. Te dni je prišlo do ponovnega prepira, ki je imel zelo žalostne posledice. Tekom prekanja je Sepič pograbil za srp in z veliko spretnostjo prerezal vrat 74 letnemu starcu, ko je videla to starika Dubovca, je hotela zbežati, toda razjarjeni nečak je stekel za njo in prerezal vrat tudi njej. Po storjenem zločinu se je morilec obkrel praznično in šel na vas, kjer so ga prijeli in odvedli na orožniško postajo. Težko ranjeno staro so prepeljali v tržaško bolnico; Dubac pa je bil že mrtev.

Pisalni stroji itd.
Mehanična delavnica (popravljalnica)
LJUBLJANA
Selenburgova ulica 6/1.
L. BARAGA.

Glavni urednik: Ivan Podraž.
Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.
Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Veslovod Mihaljovič Garšin:

Nadežda Nikolajevna.

Roman.

Nadaljevanje.

— Prišel sem malo pogledat. Zelo me zanima vaše delo. Hotel bi zaznati, če ste vsaj sedaj zares v stanu narediti nekaj, ko imate model, da si po mojem mnenju ne morete želeli boljšega.

Pri tem malo pogleda na Nadeždo Nikolajevno. Sedela je kot preje. Pričakoval sem, da bo ušla, in zahotelo se mi je tega, a ostala je kot prikovana na svojem stolu, molčala in ni spustila iz oči Bezsonova.

— To je resnica, — odgovorim. — Boljšega si ne morem želeli. Zelo sem hvaležen Nadeždi Nikolajevni za njeno prijaznost.

Medtem ko sem to govoril, potegnem od stene stojalo in ga postavim, kakor je bilo treba.

— Lahko pogledate, — pravim.

On zapiči svoje oči v sliko. Videl sem, da ga je presenetila, in to je prijetno dirnilo moje avtorsko samoljublje.

Nadežda Nikolajevna nagloma vstane.

— Na svidenje, reče zamolklo.

Bezsonov se sunkoma obrne in stopi nekoliko korakov proti njej.

— Kam pa, Nadežda Nikolajevna? Že tako dolgo vas nisem videl, in ko sem vas zdaj skoro slučajno srečal tukaj, malo da ne bežite od mene. Počakajte malo, samo pet minut: lahko odideva skupaj in vas spremim. Nikakor vas nisem mogel najti. Na vašem prejšnjem stanovanju so mi povedali, da ste odšli iz mesta; vedel sem, da ni res. Povprašal sem potem na prijavnem uradu, a tam

še niso imeli vašega naslova. Še enkrat sem se hotel spraviti jutri tja v upanju, da so medtem že dobili vaš naslov. Sedaj seveda tega ni treba: zakaj sami mi poveste, kje stanujete; spremil vas bom.

Govoril je hitro in z novim, meni v njegovih ustah še neznanim, prizvokom nežnosti. Kako malo podoben je bil sedanji njegov ton onemu, v kakršnem je govoril Nadeždi Nikolajevni tisti večer, ko sva midva s Helfreichom naletela na njiju.

— Ni potrebno, Sergej Vasiljevič, hvala vam, — odgovori Nadežda Nikolajevna; — prišla bom tudi sama. Spremljevalec ne potrebujem, a — — z vami, — tiho konča —, nimam o čem govoriti.

On zamahne z roko, hoče nekaj reči, a iz njegovih prsi se mu iztrga le nek čuden glas. Videl sem, kako se je zadrževal — —. Potem stopi nekoliko korakov po sobi, se obrne k njej in ji tiho reče:

— Idite — —. Ako vam nisem potreben, tem bolje za naju oba — — mogoče tudi za vse tri — —.

Lahno mi ona stisne roko in odide; ostala sva sama. Kmalu pride Helfreich; jaz predlagam Bezsonovu, naj z nama obeduje. Zatopljen v neko misel, ne odgovori takoj, a se mahoma osvesti in reče:

Obedovati? Prosim — — že zdavnaj me ni bilo pri vas. Danes bi se hotel porazgovoriti.

In v resnici se je razgovoril. V začetku obeda je večinoma molčal, ali pa dajal kratke odgovore Senički, govorečemu brez prestanka o svojih mačkah, ki jih bo prav gotovo zavrgel, in o tem, da se je že slednjič treba poprijeti resnega dela; potem pa, mogoče vsled upliva dveh kozarcev vina, preide Helfreichova zgovornost tudi na njega, in moram reči, da ga še nikdar nisem videl tako živahnega in zgovornega, kot ta večer pri obedu. Na

koncu je prevzel glavno besedo, nama govoril cele razprave o notranji in vnanji politiki; dvoletno pisanje uvodnih člankov ga je usposobil govoriti povsem svobodno o takih stvareh, ki sva midva s Helfreichom, zaposlena z lastnimi študijami, vedela prav malo o njih.

— Semjon Ivanič, — sem rekel po Bezsonovem odhodu — gotovo je Bezsonovu znano rodovinsko ime Nadežde Nikolajevne.

— Po čem sodiš to? — vpraša Helfreich. Povem mu o sceni, ki se je odigrala pred njegovim prihodom.

— Pa zakaj ga nisi vprašal? Sicer pa razumem; bom že izvedel — —.

Zakaj res nisem vprašal Bezsonova? Še sedaj ne morem odgovoriti na to vprašanje. Tedaj še nisem vedel ničesar o njegovih odnošjih do Nadežde Nikolajevne. A že tedaj sem imel temno slutnjo o nečem nenavadnem in tajinstvenem, kar se je moralo zgoditi med tema človekoma. Hotel sem Bezsonova prekiniti v njegovem gorečem govoru o oportunitizmu, ustaviti njegovo razlaganje prepira o tem, ali se bo v Rusiji razvil kapitalizem, ali ne, a vsakokrat mi je beseda obtičala v grlu.

Povedal sem to Helfreichu. Odkril sem se mu: — Sam ne vem, kaj me ovira, da bi govoril o njej svobodno. Med njima je nekaj. Ne vem kaj — —.

Senička, hodeč molče po sobi, pristopi k temnemu oknu in se zagleda v črno daljo ter odgovori:

— A jaz vem. Preziral jo je, a sedaj jo začinja ljubiti. Zato, ker vidi — — O, kako kruto, sebično in nevoščljivo srce ima ta človek, Andrej! — — vzkljknje, se obrne k meni in me strese z obema rokama. — Čuvaj se, Andrej! — —.

Nevoščljivo srce? Nevoščljivo... kaj mi more zavidati?

XI.

(Iz Bezsonovega dnevnika).

Včeraj sta me Lopatin in Helfreich srečala z Nado. Proti moji volji sta se seznanila z njo. Danes zjutraj sem odšel k njemu in hotel preprečiti to zблиžanje, a nisem mogel narediti ničesar. Videla se bosta, predsedala dannadan po nekoliko ur skupaj in že naprej vem, kako se bo končalo.

Zaman se trudim rešiti vprašanje, zakaj sem se začel tako živo udeleževati pri vsej stvari. Ali mi ne more biti vseeno? Poznam Lopatina že mnogo let in menda iskreno simpatiziram s tem talentiranim mladeničem. Ne želim bi mu zla, a zблиžanje s padlo žensko, ki je šla skozi ogenj in vodo, to je — zlo, posebno za tako, od zla nedotaknjeno naturo, kot je on. To žensko poznam že razmeroma dolgo. Spoznal sem jo, ko je že bila taka, kot je sedaj. Priznati si moram, da je bila doba, ko me je obvladala slabost, in sem pritrpan po njeni ne povsem navadni vnanosti in, kakor se mi je dozdevalo, izrednih duševnih svojstvih, mislil o njej boljše, kakor je bilo treba. A kmalu sem zmagal samega sebe. Vedel sem že davno, da gre lažje »velblod skozi šivankino uho«, kakor pa, da se ženska, ki je okusila ta strup povrne v redno in pošteno življenje. Ko sem jo gledal, sem se prepričal, da mi v njej nobene npravnstvene kalli, ki bi mogla biti nekaka izjema splošnega pravila, in z boleštjo v duši sem se odločil prepustiti jo usodi. A zato se nisem nič manjkrat shajal z njo.

Nikdar si ne bom mogel odpustiti pomote, ki sem jo napravil oni večer, ko je prišel Lopatin tožit o svojem neuspehu. Zarekel sem se in mu povedal, da imam subjekt, ki bi bil menda primeren za model. Ne razumem, kako da mu ni že preje o njej izpregovoril Helfreich: pozna jo že prav tako dolgo kakor jaz, če ne dlje.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani naznanja tužno vest, da je v petek, 15. junija 1923 zvečer preminul njen prezasluzni, dolgoletni pravi član, gospod

Josip Perdan

veletržec in hišni posestnik v Ljubljani.

Z blagim pokojnikom je trgovska in obrtniška zbornica izgubila zvestega, visokocenjenega člana, ki mu ohrani trajno hvaležen in časten spomin.

V Ljubljani, dne 16. junija 1923.

Pristni naravni malinčev sok s sladkorjem vkuhan po 21.- Din za 1 kg nudi lekarna

dr. G. Piccoli Ljubljana Dunajska c.

L. Mikuš Ljubljana, Mestni trg 15 izdelovatelj dežnikov

Na drobno! Na debelo! Zaloga sprehajalnih palic. Popravila točno in solidno

Za naše malčke! Najcenejše in najhvaležnejše darilo našim malim je:

Moji zverinjaki knjiga s 45 slikami in k tem spadajočim besedilom, za potek in kratek čas Din 3.-

Moji ljubčki živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu Din 8.-

Mladi slikar 10 tiskanih predlog za porbarvanje z akvarel - barvam ali pastel - barvniki Din 3.-

Črnpeter staroznana, vesela družabna igra za ženske večere. 1 igra Din 3.-

Vse se dobi v **Zvezni tiskarni in knjigarni** v Ljubljani, Wolfova ul. 1.

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.-; vsaka nadaljna beseda 25 para, z davščino vred.

Trapist sir kijebovi 1 do 150 kg — kg Din 30 — poštom od 5 kg gore salj. Mlekarna Sunja.

Kuhanica za vse prido dekle z dobrimi spričevali, dobi takoj pri dobri plači v Mariboru dobro sralno službo. Stroški za potovanje se povrnejo — Ponudbe pod »Dobra služba«, na upravo lista.

Krasna nova vila z lepim vrtom in prostim stanovanjem v Ljubljani se ugodno proda. Vprašati pri društvu hišnih posestnikov, Dunajska c. 17 od 4.—6. ure ali pismeno.

Tri Blejska dekleta želijo vsled dožgega časa doplovanja z inteligentnimi gospodi. Ponudbe pod »Radost, Mladost in Veselje«, na pošto težeče Bled 2.

Dva dijaka iščeta za prihodnje šolsko leto snažno sobo z dobro oskrbo. Ponudbe na upravo lista pod »Primorca«.

Sena 20 vagonov po ceni 550 — K za 100 kg, franco Sladojevci, proda Gyro Jelč, Sladojevci, p. Slatina.

Akviziterije agilne za Ljubljano - Celje Maribor išče domača zavarovalna družba. Visoka provizija, event stalna plača. Prijave na upravo lista pod »Azilni akviziteriji«.

Znanja želi v svrhu ženitve mlad trgovec z gospodično ali mlado vdovo s premoženjem. Ponudbe, če mogoče s sliko, katera se pozneje vrne pod »št. 30«, na upravo lista.

Strugarja spretnega, samostojnega tvornica rinčic in kljukic v Stražišču pri Kranju

Stružnico dobro ohranjeno, event, tudi novo se kupi. Ponudbe na I. jugoslovansko tvornico rinčic in kljukic in v Stražišču pri Kranju.

Blazine, žima morska trava. Peter Kobal Kranj, Glavni trg - tvornica vseh vrst blazin in žime in morske trave, modroce na peresih. Specijalna tvrdika za izdelovanje klubgarinur — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! — Zatevajte oerte in cenike!

Motorno kolo z vozičkom Rudgo Multi s 3 prestaviami prosti tek, voziček, Turpedo s steklom, vse skoraj novo, prodam za 20.000 Din. Moravec, Maribor, Slovenska 6.

Šentjanski premoji se dobi po ugodnih cenah vsako množino. Prodajni urad šentjanskega premojokopa, Ljubljana, Krekov trg 10.

Najboljša kolesa pnevmatiko in vse dele koles nudi po originalnih cenah zastopstvo tvrdke J. Gorec, M. R. Plevel, v Preski pri Medvodah.

Kumno, Janež rdečo deteljico, semensko ajdo, lipovo cvetje, suhe gobe itd. plačuje najbolje Sever & Co. Ljubljana, Volfova ul. 12.

Knjigovodja bilancist, z večletno prakso išče službe. Cenj. ponudbe pod »Perfekten« na upravo lista.

Dve sobarici ena prva, ena druga, iščeta primernega mesta za takojšen nastop Kavojca na razpolago. Ponudbe pod »Sobarica« na upravo lista.

Učenec iz dobre rodbine in samo z dobrimi šolskimi spričevali, kateri bi stanoval pri stariših ali sorodnikih se spejme takoj ali koncem šolskega leta pri tvrdki R. Strernecki, Celje.

Auto osebni, Nesselsdorfer, zelo dober, lepa karoserija, 15/45 H-P, 8 sedežev, so po ugodni ceni proda. Chvatal, Ljubljana, Martnova cesta 30.

Gospodična poučuje klavir mlajše začetnice. Naslov v upravi lista.

Hiša trinadstropna v sredini mesta Ljubljane se takoj proda. Poizve se: Križevniška ul. št. 7/11

Posestvo enonadstropno hišo, primeren za gostilno, 5 oravov zemlje, 2 orala sadovnjaka z mladimi sadjem razne vrste, 1/4 orala vinograda, 1 1/2 orala polja posejanega, 1 orla travnikov se proda s celolupnim inventarjem radi odpotovanja v Ameriko za ceno 325.000.— Din. Franjo Selimovič, gostilna Amerika Lj. plik, Slavonija.

Motor s 5 konjskih sil, 5/60 m. tragsmisijona (Rengschmirhengela) ger se proda. Poizve se: Eisnar, Dravograd.

Stanovajska hiša v dobrem stanju s 4 sobami, nad 16 oravov zemlje, 15 minut od Maribora se proda. Za kupca stanovanje na razpolago. Cena: 270.000 K. Dopolni Studenti pri Mariboru, Zrinjskega ulica št. 1

Službo inkasanta, sluge ali kaj primernega iščem. Zmožen sem 6 jezikov v govoru in pisanju. Ponudbe prosim pod »Nujna pomoč« na upravo lista.

Prodajam prevozna, čistilne mlaticine vseh velikosti, parne in benzinove lokomobile, razne stabilne motorje in druge gospodarske stroje po zelo nizkih cenah. M. Herg, Sv. Lenart, p. Velika Nedelja.

Dvonadstropna hiša na prometni cesti Maribora, 2 dobrodočo trgovino z mesninam blagom in dvoriščno hišico s velikim skladiščem se proda. Kupec dobi takoj stanovanje, trgovino in skladišče. Vici, Maribor, Glavni trg 5.

Mlinar išče službe nadmlinarja, podmlinarja ali kot prvi mlinar na kakem večjem mlinu. Grem tudi za samostojnega na kak manjši mlin, ali pa včasem primernega v najem.

Ivan Zakotnik LJUBLJANA Dunajska cesta št. 49. Tel. 579 mestni tesarski mojster Tel. 579

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrejša za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Pisma, račune, kuverte, vizitke in vse za trgovino in obrt potrebne tiskovine izvršuje lično in poceni

Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani, Wolfova ulica 1

GRADBENO PODJETJE ING. DUKIČ IN DRUG LJUBLJANA, Bohoričeva ul. 20.

Otvoritev trgovine!

P. n. občinstvu vjudno naznanjam, da sem prevzel delkatesno in specerijsko trgovino od centralne vnovčevalnice v Stritarjevi ulici, katere izdelke bom še vnaprej prodajal. Trgovino sem prenesel v popolnoma na novo urejene prostore

v Stritarjevo ul. št. 2

ter jo bom vodil na svoj lasten račun v še večjem obsegu kot dosedaj.

Vse cenj. odjemalce zagotavljam, kot dosedanj. posiovodja, tudi vnaprej najvestnejše potrebe ter se priporočam z odličnim spoštovanjem

Anton Verbič.